

Stichting Texels Museum Jaarverslag & Jaarrekening 2017

Dit jaarverslag bevat het financiële verslag en een beschrijving van de activiteiten van Stichting Texels Museum (STM) van 2017. De stichting is notarieel opgericht op 1 januari 1957 en is gevestigd te Texel, Ruijslaan 92, 1796 AZ te De Koog. De stichting bestaat uit Ecomare, Vuurtoren Texel, Museum Kaap Skil en de Oudheidkamer. De stichting voldoet aan de kwaliteitscriteria van het CBF en bezit de Erkenning voor goede doelen in Nederland. Ook onderschrijft STM de Governance Code Cultuur en leeft zij de 'Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen' na.

Hoogtepunten van 2017

- **April: grote nieuwe expositie bij Ecomare: Waddenstad.** Over onderzoek in de (Wadden)zee.
- **Juni: een zeldzame papegaaiduiker in de vogelopvang.** Veel media-aandacht! Uiteindelijk is het diertje vrijgelaten op een boorplatform in de Noordzee.
- **Juni: kaftan uit het Ottomaanse rijk.** Deze unieke vondst wordt drie weken lang gepresenteerd
- **Augustus: stranding vinvis,** het op één na grootste zoogdier dat ooit op aarde leefde. Ecomare is veel op televisie en medewerkers geven voorlichting op het (drukke) strand bij Paal 17.
- **September: molen De Traanroeier wint de BankGiroLoterij Molenprijs** en ontvangt € 50.000,- voor nieuw riet.
- **December: een topjaar voor de Vuurtoren** met 112.000 bezoekers!

1. Locaties

1.1 Ecomare

Ecomare nabij De Koog bestaat uit een natuurmuseum, een zeehonden- en vogelopvang, bruinvissenbassin en een zeeaquarium. Ecomare is een vooraanstaande speler op het gebied van zeehonden- en vogelopvang en het grootste bezoekerscentrum van de Wadden. **Doelstellingen:**

- **Opvang** van op Texel gevonden hulpbehoevende zeehonden en zeevogels. Doel is om de dieren na de verzorging weer vrij te laten. Ecomare biedt ook eerste hulp aan andere in het wild levende dieren op Texel. Deze dieren worden tijdelijk opgevangen, verzorgd en mogelijk doorgeplaatst naar een ander opvangcentrum. De opvang wordt betaald met behulp van donaties.
- **Expositie en informatie** over omringende natuur en bescherming ervan. Om de natuur te kunnen beschermen, houdt Ecomare in de gaten wat er gebeurt met de wilde flora en fauna in het Waddengebied en de Noordzee. In het museum worden bezoekers meegenomen in de wondere wereld van de natuur om ons heen. Via onder andere website, pers, social media en nieuwsberichten wordt informatie gedeeld met bezoekers, excursiedeelnemers, wetenschappers en geïnteresseerden.

- Ecomare heeft een fraaie collectie waarvan een deel te bewonderen is in de expositie. De collectie omvat objecten uit het werkgebied van Ecomare waaronder opgezette vogels en zoogdieren, een uitgebreide walviscollectie, skeletten, stenen en archeologische en historische voorwerpen en tekeningen.

1.2 Kaap Skil

Museum Kaap Skil is gevestigd vlak bij de haven van Oudeschild. Het fraai vormgegeven entreegebouw - winnaar van internationale museumprizen - toont mondiaal interessante vondsten uit wrakken die rondom Texel op de zeebodem liggen. Daarnaast heeft het museum een grote maquette van de Reede van Texel, een openluchtmuseum, een molen en exposities over onderwaterarcheologie, de Gouden Eeuw, strandvondsten en visserij.

Doelstellingen:

- **Expositie en informatie.** Bezoekers ontdekken dat Oudeschild in de Gouden Eeuw de belangrijkste ankerplaats ter wereld was. Ook informeert het museum over de scheepvaart, visserij, het leven in het vissersdorp Oudeschild in vroeger tijden, het werk van jutters, wrakduikers en ambachtslieden. Dit wordt gedaan door middel van exposities, het vertonen van ambachten en het vertellen van verhalen in het museum. De website, social media en persberichten ondersteunen de boodschap.
- **Collectie.** Kaap Skil verzamelt, documenteert en beheert objecten die binnen haar werkterrein vallen.
- **Banden met het dorp.** De (oud-)bewoners van Oudeschild zijn onderdeel van het verhaal. Kaap Skil onderhoudt daarom een nauwe band met de dorpingen en betreft ze als vrijwilliger of bezoeker.
- Onderhoud en behoud van de **Rijksmonumenten** op het museumterrein.

1.3 De Oudheidkamer

De Oudheidkamer is een klein museum in het centrum van Den Burg. Het is een van de oudste huizen van Texel, authentiek ingericht met mooie spulletjes van Texelaars en met een bijzondere kruidentuin. Doordat de Oudheidkamer - net als de huisjes in het openluchtmuseum van Kaap Skil - verhaalt over het leven op Texel in vroeger tijden, is de Oudheidkamer te zien als vast onderdeel van Kaap Skil.

Doelstellingen:

- **Expositie en informatie.** In de Oudheidkamer wordt informatie verstrekt over hoe men rond 1900 op Texel leefde. Rondleidingen en workshops ondersteunen deze doelstelling.
- **Collectie.** De Oudheidkamer verzamelt, beheert en exposeert typisch Texelse gebruiksvoorwerpen en kleding vanaf 1750.

- **Onderhoud en behoud** van één van de oudste monumentale huizen van Texel.

1.4 Vuurtoren

Op de Vuurtoren in De Cocksdorp kan men genieten van een geweldig uitzicht over Texel, de Noordzee en Unesco Werelderfgoed Waddenzee. Deze Vuurtoren is 'dikker' dan de meeste vuurtorens. Dat komt omdat de toren in de Tweede Wereldoorlog zwaar werd beschadigd. Daarna is een muur om de oude muur gebouwd. De oude muur is te bezichtigen, compleet met kogelgaten. Toen heel Nederland bevrijd was, woedde hier de zogenaamde Russenoorlog, een ware veldslag. De stichting huurt de Vuurtoren van Rijkswaterstaat via de gemeente Texel. De andere drie musea zijn in eigendom van de Stichting.

Doelstellingen:

- **Uitzicht over het erfgoed en Texel.** STM zorgt dat dit monument te bezichtigen en te beklimmen is.
- **Expositie en informatie** over het gebouw en de bijzondere maritieme en culturele geschiedenis ervan.

2. Missie

Onze boodschap

De musea en zeehonden- en vogelopvang van STM laten zo veel mogelijk mensen de schoonheid, (inter)nationale uniciteit én kwetsbaarheid ervaren van de natuur op Texel en omringende Wadden- en Noordzee en van de Texelse cultuurhistorie.

Wij streven ernaar belevingen te bieden die de mensen zodanig 'raken' dat zij zich bewust worden van de rol van de mens bij het behouden en koesteren van ons natuurlijk en historisch erfgoed.

STM toont hoe mooi het leven rond en op Texel was en is: we laten mensen zowel de schoonheid als kwetsbaarheid ervan ervaren.

3. Doelen uit strategisch beleid

Bezoek, beleef, deel en koester de unieke natuur en cultuurhistorie van Texel en omringende zeeën!

Bezoekers - Zo veel mogelijk bezoekers...

Impact - Mensen 'raken'/inspireren...

Koesteren - Zodat men gaat koesteren/delen...

STM - Sterke organisatie

3.1 Bezoekers - Zo veel mogelijk bezoekers...

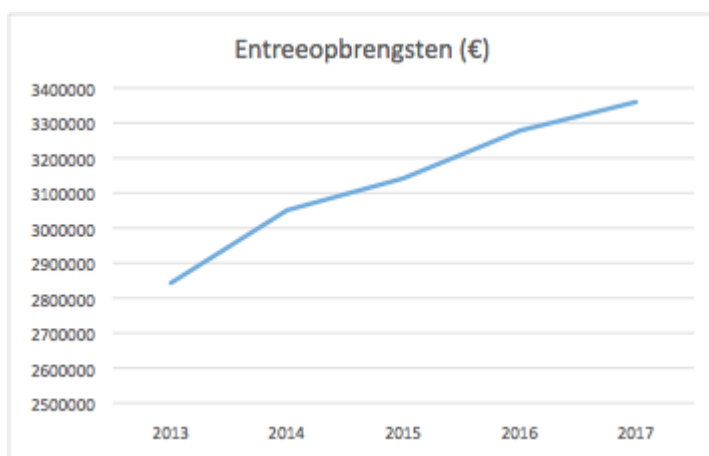
Uit Strategisch Plan 2016-2020:

We delen onze collecties, erfgoed en bijzonderheden wereldwijd met zo veel mogelijk bezoekers. Dit kunnen mensen zijn die fysiek een bezoek brengen, maar ook bezoekers van onze online media.

Het bereik wordt gemeten aan de hand van bezoekersaantallen, entree-, winkel- en restaurantopbrengsten, bezoekers en volgers van onze online media en het bereik van media-exposure. We zien over bijna de gehele linie dat we beter hebben gepresteerd dan begroot en dan voorzien in de Meerjarenbegroting van het Strategisch Plan 2016-2020. Daar waar sprake is van (een tijdelijke) daling als in het geval van de website van Ecomare, is dit te verklaren door vernieuwingen en keuzes daarbinnen.

3.1.1 Entreeopbrengsten – boven begroot

In 2017 zijn de entreeopbrengsten gestegen naar € 3.360.000,-. Net als de bezoekersaantallen laten ook de opbrengsten een stijgende lijn zien.

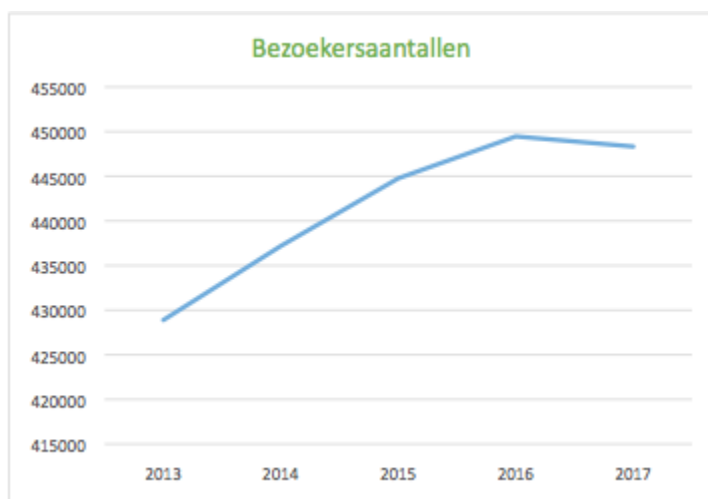

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017
Entreeopbrengst (€)	2.843.000	3.051.000	3.142.000	3.278.000	3.360.000

Vooruitblik 2018

Doordat alleen bij Ecomare de entreprijzen zijn geïndexeerd en we ook verwachten minder bezoekers te trekken in 2018, begroten we € 3.331.000,- aan entreeopbrengsten. Minder dan behaald in 2017.

3.1.2 Aantallen bezoekers - boven begroot

In 2017 werden alle locaties - behalve Kaap Skil - beter bezocht dan begroot en beter dan in het 'topjaar' 2016 (met de presentatie van de unieke zeventiende-eeuwse jurk). Met 8.300 bezoekers meer dan begroot werd 2016 haast geëvenaard. Het aantal bezoekers fluctueert jaarlijks als gevolg van vakantiespreiding. Al met al zien we een prachtige stijgende lijn, met een piek in 2016. Kaap Skil blijft in 2017 met bijna 59.000 bezoekers iets achter ten opzichte van de begroting/prognose van 60.000. Opvallend is dat de musea werken als communicerende vaten: met relatief mooi weer is het vaker druk op de Vuurtoren. Met slechter weer bezoekt men Kaap Skil, de Oudheidkamer en Ecomare.

Aantal bezoekers

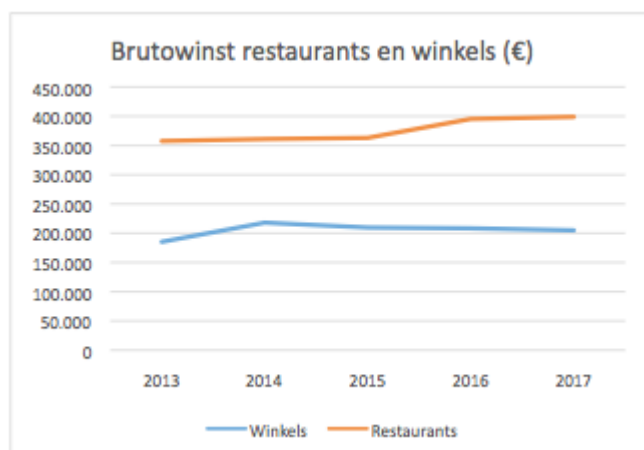
Aantal bezoekers	2013	2014	2015	2016	2017	2018 begroot
Ecomare	263.453	263.469	270.637	263.326	269.671	265.000

Kaap Skil	56.777	60.809	58.511	69.951	58.940	60.000
Oudheidkamer	4.679	5.771	6.498	4800	6.796	6000
Vuurtoren	103.985	107.142	109.123	111.389	112.922	110.000
Totaal	428.894	437.191	444.769	449.446	448.329	441.000

Vooruitblik 2018

In 2018 hopen we dat het totale bezoekersaantal gelijk blijft maar begroten we minder bezoekers als gevolg van een meer ongunstige vakantiespreiding. We gaan uit van 265.000 bezoekers voor Ecomare. We verwachten in 2019 een grote nieuwe expositie in Ecomare te kunnen presenteren dankzij gelden van het Waddenfonds. Kaap Skil zal ongeveer gelijk blijven in 2018. De Vuurtoren zal stabiliseren en bij de Oudheidkamer zal er een kleine daling zijn, omdat deze een maand later opent als gevolg van grootscheepse restauratiewerkzaamheden. Wel verwachten we dat de expositie over merklappen hoge ogen zal gooien.

3.1.3 Brutowinst restaurants en winkels

We zien dat de gerealiseerde brutowinst van de winkels in 2017 achterblijft (-24 k) terwijl de brutowinst van de restaurants fors meer is (+24 k) ten opzichte van de begroting. De restaurants van zowel Ecomare als Kaap Skil zitten stevig in de lift. Bij Ecomare wordt de teruggang in de winkel veroorzaakt door een

forse daling van de verkoop van textiel. Dit kan een trend zijn, of ons aanbod voldoet niet meer. De winkelomzet van de Vuurtoren verdubbelde bijna in 2017 ten opzichte van 2016.

Vooruitblik 2018

De begroting 2018 is conservatief, maar wel realistisch ingezet. De verwachte opbrengst van de restaurants is een brutowinst van € 405.000,- (versus € 399.000,- gerealiseerd in 2017) en van de winkels is de verwachte brutowinst € 205.000,- (gelijk aan de gerealiseerde brutowinst van € 205.000,- in 2017). De Ecomare-winkel wordt iets aangepakt in verband met verouderde inventaris.

3.1.4 Online bezoekers en volgers en mediabereik: groei

Uit Strategisch Plan 2016-2020:

- *We delen onze collecties, erfgoed en bijzonderheden wereldwijd met zo veel mogelijk bezoekers. Dit kunnen ook bezoekers van onze online media zijn.*
- *In 2020 kunnen mensen een virtueel kijkje nemen in musea en staan delen van de collectie online.*
- *Groeiend aantal internetbezoekers en deelnemers aan social media (kwantitatieve én kwalitatieve meetgegevens).*
- *In 2016 nulmeting en plan voor internetmarketing met targets. Groeiend aantal bezoekers, +5%.*

Resultaten

In 2016 en 2017 zijn alle websites vernieuwd. Die van Kaap Skil wordt opgeleverd in 2018. Vanaf 2016 hebben nulmetingen plaatsgevonden om de gegevens beter in perspectief te kunnen zetten, betere kwalitatieve meetgegevens te vergaren en omdat er keuzes zijn gemaakt (zoals bij Ecomare) om bepaalde activiteiten op de websites niet meer te doen (zoals de encyclopedie). Wat betreft social media zien we een mooie stijgende lijn. Wat betreft de digitalisering van collecties kan vermeld worden dat grote delen in 2017 gedigitaliseerd zijn waardoor we kunnen gaan bepalen welke items online ontsloten kunnen worden voor het (grote) publiek.

Websites

Ecomare.nl is in 2017 - vlak voor het hoogseizoen - compleet vernieuwd. Dat betekent dat zoekmachines de site weer opnieuw moeten vinden met als gevolg een tijdelijke daling van het aantal bezoekers op de websites. Daarnaast is de encyclopedie nu van de site af. De bezoekers komen nu wel gerichter op de site; we sturen ze bewuster door naar o.a. het bezoek-gedeelte van de site. Van de 568.436 bezoekers komen 445.337 bezoekers op de 'bezoek-pagina' terecht. Het bezoek aan de Ecomare-site via mobieltjes is licht gestegen ten opzichte van 2016: 313.747 tegen 310.966 sessies.

Kaapskil.nl: Het bezoek aan deze website kwam in 2017 op 44.586. Dat is veel minder dan in 2016 toen de jurk 'viraal ging' en enorm veel digitale bezoekers trok. Ten opzichte van 2015 zijn er echter ruim 15.000 (53%) meer websitebezoekers geweest.

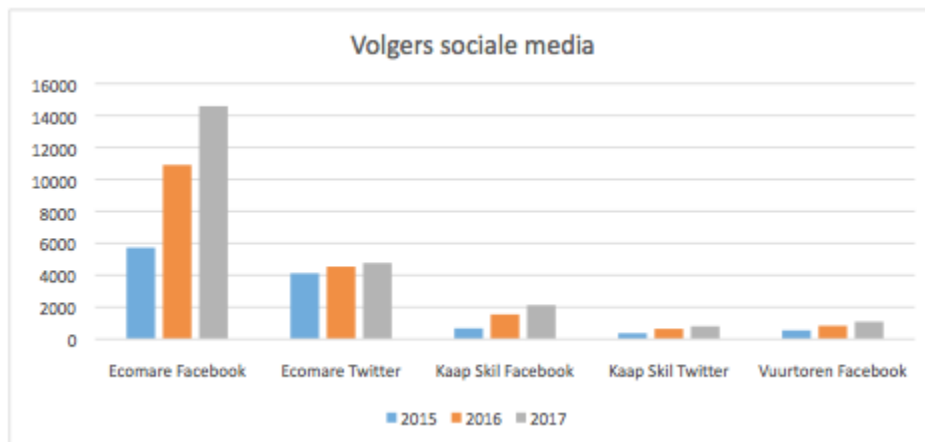
Vuurtoren.nl: De website van de Vuurtoren is begin 2016 geheel vernieuwd. In 2017 trok de Vuurtorensite 43.082 bezoekers.

Oudheidkamertexel.nl: De fraaie website van de Oudheidkamer werd in 2017 7.331 keer bezocht. Een flinke stijging ten opzichte van de 6.465 bezoeken in 2016.

Texelsmuseum.nl: Doel van deze website is het informeren van stakeholders en samenwerkingspartners over wat de stichting doet en de resultaten. **Vooruitblik 2018**
We verwachten over de gehele linie een gerichtere groei. Mede dankzij betere websites en de bepaling van doelconversies worden de sites nu gericht ingezet.

Facebook en Twitter

In 2017 is hard gewerkt om het aantal volgers op Facebook en Twitter te verhogen. Voor Kaap Skil steeg het aantal volgers op Facebook van 1.550 naar 2.133, voor Ecomare van 10.903 naar 14.736, voor de Vuurtoren van 840 naar 1.109 en voor de Oudheidkamer van 0 naar 41. Ook op Twitter wist men STM te vinden. Het aantal volgers van Kaap Skil is toegenomen van 648 naar 805, voor Ecomare van 4.540 naar 4.774.

Mediabereik

Free publicity

Over alle musea van STM is bijna wekelijks een pers- of nieuwsbericht te vinden in de lokale media (Texelse Courant, Texel dit Weekend) en zeer regelmatig in de regionale pers (Noordhollands Dagblad en RTVNH). Op landelijke websites worden frequent nieuwsberichten overgenomen. Verder haalden we in 2017 de landelijke media (kranten en televisie) met de berging van de vinvis, de papegaaiduiker, de kaftan en de bottencollectie van walvisfanaten Adrie en Ineke Vonk.

Media Exposure Ecomare 2017

- **In 2017 zijn 1.231 artikelen gepubliceerd** met een verwijzing naar Ecomare (of gerelateerde zoekwoorden).
- Het bereik van al deze artikelen gezamenlijk was **234.190.715 lezers**.
- Belangrijkste onderwerpen: reistips voor Texel (internationaal), de opvang van de papegaaiduiker en de aangespoelde dode vinvis.
- Artikelen met het grootste bereik: in juni een Duits artikel met reistips (9 miljoen lezers), in juli artikelen over de papegaaiduiker (o.a. Nu.nl en NOS met ieder 3 miljoen lezers en Telegraaf en AD met ieder 2 miljoen lezers) en in augustus artikelen over de vinvis (o.a. Nu.nl met 3 miljoen lezers, RTL nieuws en NOS met ieder 2 miljoen lezers en Telegraaf met 2 miljoen lezers).

In 2016 werden 1.670 berichten geschreven met een verwijzing naar Ecomare. Deze hadden een bereik van **888.169.247 lezers**. Dit werd met name veroorzaakt door de stranding van de levende potvissen.

Media Exposure Kaap Skil 2017

- In 2017 zijn **256 artikelen** gepubliceerd met een verwijzing naar Museum Kaap Skil (of de gerelateerde zoekwoorden).
- Het bereik van al deze artikelen gezamenlijk was **90.492.541 lezers**.
- Belangrijkste onderwerpen: de vondst van het ezelshoofd, het winnen van de BankGiroLoterij molenprijs, de presentatie van het Lahore-tapijt, de vondst van een naambord van een Pruisisch schip en (vooral internationaal) de unieke vondsten uit het Palmhoutwrak.
- Artikelen met het meeste bereik: in januari een artikel op Yahoo News over het Lahore-tapijt (bereik 36 miljoen) en in september een artikel over de vondst van het Palmhoutwrak in The New Yorker (bereik 8 miljoen).

Advertenties

Toeristen op het eiland zijn te bereiken via de traditionele mediakanalen. Het advertentiebudget van STM wordt daarom met name ingezet op Texel. In het hoogseizoen plaatsen we advertenties in de Vakantiekraant, Texel Dit Weekend, TexelNu, maken we busreclame en plaatsen we MUPI-posters op veel bezochte plekken. Verder verspreiden we wervingsfolders en posters bij logiesverstrekkers. Daarnaast promoten we onze musea en activiteiten natuurlijk ook steeds meer via digitale agenda's, websites, social media en mobiele apps.

3.2 Impact - Mensen 'raken' / inspireren...

Uit Strategisch Plan 2016-2020:

In 2020 heeft STM een bijzonder museaal en educatief aanbod waarbij beleven, ervaren, delen en koesteren de uitgangspunten vormen. Alle locaties vernieuwen voortdurend om herhaalbezoek interessant te maken. Bij alle vernieuwingen (van collecties, museaal aanbod, activiteiten) staat de beleving voorop, wordt rekening gehouden met de kernwaarden en wordt gekeken hoe nieuwe initiatieven bijdragen aan delen (selfiespots) en uiteindelijk koesteren (impactmetingen).

We realiseren dit door onze collecties kwalitatief op peil te houden en door een mooi aanbod aan andere activiteiten. We meten dit voor Ecomare en Kaap Skil door middel van continu bezoekersonderzoek dat in 2016 opgezet is.

3.2.1 Collecties up-to-date en vernieuwen

In 2017 is hard gewerkt aan de collecties, het in kaart brengen daarvan en aan het beleid. Bij Ecomare is er zelfs een vinvis skelet toegevoegd aan de collectie en is de gehele walvisbottencollectie in kaart gebracht. Bij Kaap Skil krijgen we steeds meer zicht op alle onderwaterarcheologie-vondsten en bij de Oudheidkamer is de collectie volledig omschreven en gedigitaliseerd. Dit alles komt het museale aanbod ten goede; zie ook de waardering die mensen uitspreken over het museumaanbod en de exposities.

Ecomare: skelet vinvis toegevoegd aan collectie

In augustus 2017 spoelde een vinvis aan op het strand bij Paal 17. De vinvis is het op één na grootste zoogdier dat ooit op aarde heeft geleefd. Ecomare had nog geen vinvis in de collectie en heeft middelen vrijgemaakt om het skelet te prepareren om het later op te nemen in het museum.

Ecomare: bottencollectie met behulp van vrijwilligers in kaart gebracht

Adrie en Ineke Vonk hebben de grootste Nederlandse walvisverzameling aan Ecomare geschonken; veelal door kotters opgeviste botten. Zij hebben in 2017 samen met 14 vrijwilligers alle vondsten gedetermineerd, waardoor de waarde van de collectie nog groter wordt. De collectie komt na overlijden van het echtpaar in handen van Ecomare.

Kaap Skil: nieuwe collectie-items

Kaap Skil kon in 2017 meerdere items aan de collectie toevoegen. Waaronder een uniek naambord van de Pruisische driemaster SMS Amazone, die op 14 november 1861 nabij Texel zonk. Daarnaast kreeg Kaap Skil de beschikking over een 300 kg zwaar ezelshoofd, een historisch scheepsonderdeel dat aanspoelde op De Hors op Texel. Ook ontving Kaap Skil een fraai olieverfschilderij. Het gaat om een werk van de schilder Elbert Hooijberg, waarschijnlijk gemaakt in De Slufter.

Kaap Skil: onderwaterarcheologie in kaart

Samen met de gemeentearcheoloog is de conservator van Kaap Skil bezig de gehele onderwaterarcheologie-collectie opnieuw te bekijken en in kaart te brengen. Topstukken moeten in 2018 te zien zijn op de vernieuwde website.

Kaap Skil: onderzoek naar topvondsten

De topvondsten uit het Palmhoutwrak worden continu onderzocht door toponderzoekers van onder meer de Universiteit van Amsterdam en de School of Historical Dress. Over de onderzoeksresultaten wordt geregeld gepubliceerd. In 2016 lag de aandacht van het onderzoek vooral bij de eerste preventieve conservering, conditiebeschrijving en algemene inventarisaties; in 2017 bij de mogelijkheden van opslag in een zuurstofvrije omgeving. In de derde fase van het onderzoek wordt het textiel zelf nader onderzocht om meer informatie te krijgen over de makelij, de herkomst en de datering. Het onderzoek zal zo gedetailleerd worden uitgevoerd dat in de toekomst historisch verantwoorde reconstructies kunnen worden gemaakt. Het vormt daarnaast de basis voor verder (kostuum)historisch onderzoek om zo de collectie in context te plaatsen. Deze informatie is onontbeerlijk voor een eventuele tentoonstelling.

Oudheidkamer: collectiebeleid opgesteld

De conservator heeft - samen met vrijwilligers - een nieuw collectiebeleidsplan opgesteld en de huidige collectie in kaart gebracht. De collecties worden ingevoerd in een digitaal systeem en we zullen in 2018 enkele topstukken tonen op de website.

Oudheidkamer: museumregistratie

De Oudheidkamer heeft in 2017 plannen gemaakt en een aanvraag gedaan om weer als museum geregistreerd te worden. We kunnen daarmee de Museumjaarkaart voeren, meedoen aan landelijke acties en optimaal zicht houden op de collectie.

3.2.2 Museaal aanbod

In het Strategisch Plan komt aan de orde dat vernieuwen van cruciaal belang is om (herhaal)bezoekers te trekken. In 2017 is er volop vernieuwd wat betreft exposities, maar ook is er flink onderhoud gepleegd. En natuurlijk blijven de verschillende dieren bij Ecomare een belangrijke publiekstrekker.

De grotere exposities (waaronder Waddenstad, de Kaftan, het Aagje Luijtsen Festival en de expositie From Texel With Love) zijn tot stand gekomen binnen de kaders van het Strategisch Plan in het kader van Unesco Werelderfgoed (Waddenstad) en het belang van de Reede van Texel op onze vondsten (waaronder de Kaftan), het leven in De Gouden Eeuw op Texel (Aagje Luijtsen Festival en expositie) en de perioden daarna (Visserstruien). Sommige vernieuwingen spelen in op de actualiteit (zoals het lakprofiel naar aanleiding van archeologische vondsten), op waardevolle samenwerkingsverbanden (TESO-boot, Greenpeace) en op de noodzakelijkheid (restauraties Graanpakhuis, Oudheidkamer, aanpassingen aan het Zeelaboratorium en de Vuurtorenentree).

Ecomare: drukte in de zeehondenopvang

In 2017 werden 109 zeehonden opgevangen; 84 gewone en 25 grijze. Niet eerder hebben we zo'n groot aantal zeehonden (99!) vanaf alleen Texel in de opvang gehad (2016: 91 totaal, waarvan 69 vanaf Texel). Er werden zeven zeehonden via Pieterburen aan ons overgedragen vanuit opvanggebied Noord-Holland en er kwamen drie zeehonden via A

Seal binnen vanwege capaciteitsproblemen aldaar.

Er is dit jaar één bruinvis levend gestrand op Texel. Het dier had ernstige bijtsporen van een grijze zeehond, is geëuthanaseerd en voor onderzoek aan de Faculteit van Utrecht overgedragen.

Ecomare: vogelopvang en opvang andere dieren

Een aansprekende gast die veel publiciteit opleverde was een papegaaiduiker. Het dier was door een particulier een week in een strandhuisje verzorgd en kwam in zeer matige conditie binnen. We zijn er trots op dat we hem met succes hebben kunnen laten herstellen en uitzetten.

Aantal vogels: 329 (waarvan twee derde zeevogels en een derde landvogels)

Uitschieters in aantallen waren er bij de zeekoeten (41) en bij de zilvermeeuwen (46).

Kleine zoogdieren: 24 (egels, konijnen, hazen, vleermuizen)

Ecomare: de vaste levende collectie

Van de vaste groep gewone zeehonden zijn in 2017 twee zeehonden op zeer hoge leeftijd (30-35 jaar) overleden. Aan de permanente groep vogels in de vogelvijver zijn twee bergeenden toegevoegd, ter verrijking van het beeld voor het publiek.

Diercollectie Ecomare in 2017

Gewone zeehonden: 10

Grijze zeehonden: 3

Bruinvissen: 2

Jan-van-genten: 7

Aalscholvers: 1

Bergeenden: 2

Mieren: ontelbaar

Dieren in het aquarium: meer dan 500!

Ecomare: Waddenstad: over onderzoek in zee

In 2017 opende Ecomare een grote expositie: *Waddenstad*. Een expositie die verhaalt over 10 verschillende onderzoeken van NIOZ en Wageningen Marine Research, uitgebeeld in 10 winkeltjes.

Ecomare: Zeelaboratorium vernieuwd

Eind 2017 is het vernieuwde zeelaboratorium geopend. Er is nu meer werkruimte en ook de inhoud heeft een update gekregen.

Ecomare op de TESO-boot

TESO nodigde Ecomare uit om een aantal vitrines op de boot in te richten waarbij een link werd gelegd tussen het vaargebied van de TESO en het werkgebied van Ecomare. De expositie moest in korte tijd tot

stand komen, maar wordt goed ontvangen door de bootreizigers. In 2018 mag Kaap Skil de vitrines vullen.

Ecomare: paar- en broedgedrag van jan-van-genten

In de serie 'medewerkers exposeren' zijn foto's te bewonderen van het bijzondere paar- en broedgedrag van jan-van-genten. De schitterende foto's zijn gemaakt door onze diervoorzorg Mick Peerdeman.

Ecomare: koraalexpositie met Greenpeace

In samenwerking met Greenpeace is er een speelse, kleurrijke tentoonstelling van gehaakt koraal te zien geweest om mensen te attenderen op de schoonheid en kwetsbaarheid van het koraal.

Kaap Skil: topvondst bij de Jurk: unieke Oosterse 17^e-eeuwse kaftan tijdens Pre-Sail 2017 In mei werd gedurende drie weken bij de tijdelijke tentoonstelling *Duiken in Details* een unieke 17e-eeuwse Ottomaanse kaftan gepresenteerd. Duiken in Details biedt bezoekers inzicht in vondsten en onderzoek rond het Palmhoutwrak. De Kaftan toont (net als de Jurk) de rijkdom, veelzijdigheid van herkomst en uniciteit van de vondsten aan. De objecten zijn in onderzoek en niet voor publiek toegankelijk totdat de uiteindelijke presentatie in Kaap Skil geopend wordt. De presentatie van de Kaftan is aangegrepen om in samenwerking met de provincie de vondsten en het belang van de wrakken bij de Reede van Texel hoog op de Nederlandse politieke agenda te krijgen.

Kaap Skil: dwarsdoorsnede (lakprofiel) van opgravingen bij de dijk van Oudeschild Tijdens de werkzaamheden aan de dijk bij fort De Schans vonden archeologen restanten van een oude dijk, sporen uit de IJzertijd én fundamente van vermoedelijk een wachttorens die alleen op een oude kaart te zien was. Vanwege deze unieke vondsten is besloten een lakprofiel (een afdruk) van de dwarsdoorsnede van de dijk te maken. Het Hoogheemraadschap heeft dit in samenwerking met Gemeente Texel laten doen. Het lakprofiel is te zien bij Kaap Skil.

Kaap Skil: visserstruiken voor kinderen

In augustus opende de tijdelijke tentoonstelling *Trui aan, trossen los!*, over de rol van kinderen in de visserij rond 1900. Kinderen van vissers werkten mee met de volwassenen: de jongens op de schepen, de meisjes thuis. Dit verhaal komt tot leven in een decor van grote zeilen en stoere kindervisserstruiken.

Kaap Skil: restauratie monumentaal Graanpakhuis

Op het terrein van Museum Kaap Skil staan drie Rijksmonumenten: een graanpakhuis, een wierschuur en molen De Traanroeier. De werkzaamheden aan het Graanpakhuis zijn gebaseerd op bevindingen van Monumentenwacht Noord-Holland. Subsidies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Holland maken het werk mogelijk.

Oudheidkamer: restauratie van het pand, binnenwerk en de tuin

In 2017 is een start gemaakt met de restauratie van de monumentale Oudheidkamer met subsidie van de Provincie. Dit was hard nodig: de laatste officiële restauratie dateert uit 1973. Niet alleen het buitenwerk

is aangepakt; ook de binnenkant én de tuin zijn volledig op de schop gegaan. In mei 2018 gaat de Oudheidkamer weer open voor publiek.

Oudheidkamer: Aagje Luijtsen expositie & festival

In 2017 was de tijdelijke expositie *From Texel with Love* te zien. De Texelse Aagje Luijtsen schreef brieven aan haar man Hermanus Kikkert, stuurman voor de VOC. Deze brieven geven een aangrijpend inzicht in het leven van een zeemannsvrouw in de achttiende eeuw. Ook werd een Aagje Festival georganiseerd, in samenwerking met de Dorpscommissie Den Burg, Kopgroep Bibliotheken en Artex Kunstenschool. Het Aagje Festival was gepland tijdens Sail Den Helder.

Vuurtoren: weerstation geplaatst

In de Vuurtoren is een weerstation geplaatst met actuele weersgegevens.

Vuurtoren: opknapbeurt

De 3^e en 4^e week van januari was de Vuurtoren gesloten voor groot onderhoud aan de binnenzijde. Ook het toegangspad is opgeknapt.

Vooruitblik 2018

In 2018 staat onderstaande op het programma:

In het kader van samenwerking:

- **Ecomare:** opening Nationaal Park informatiepunt in de hal van Ecomare
- **Ecomare:** bijtentoonstelling in het kader van Nederland Zoemt (april tot september) - **Kaap Skil:** reizende tentoonstelling over scheepsbouw in de zuiderzeevervisserij, vanuit Zuiderzeenetwerk

In het kader van Unesco Werelderfgoed de Waddenzee:

- **Ecomare: voorbereiding Werelderfgoed waddenexperience: oplevering 2019**
- **Ecomare:** de oerrivier van het Waddengebied: Eridanos-expositie vanaf september
- **Kaap Skil & Vuurtoren:** informatie over Werelderfgoed

In het kader van nieuwe collectie-items en vernieuwing:

- **Ecomare:** kleine expositie vinvis
- **Ecomare:** nieuwe poppenkastvoorstelling in de filmzaal

In het kader van topvondsten en over het leven met de zee op Texel:

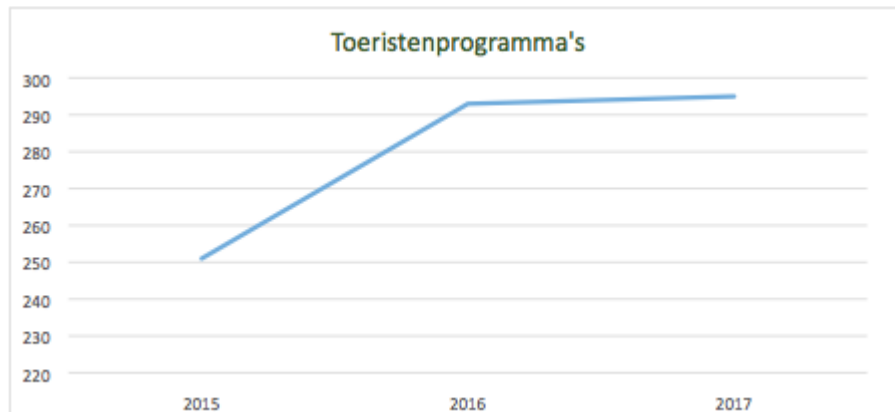
- **Kaap Skil:** nieuwe informatie in de touchtafel en niet eerder getoonde objecten uit de topvondstencollectie
- **Oudheidkamer:** tijdelijke tentoonstelling over Texelse merklappen

3.2.3 Educatief aanbod/activiteiten

Excursies: aantal (buiten)programma's (scholen/toeristen)

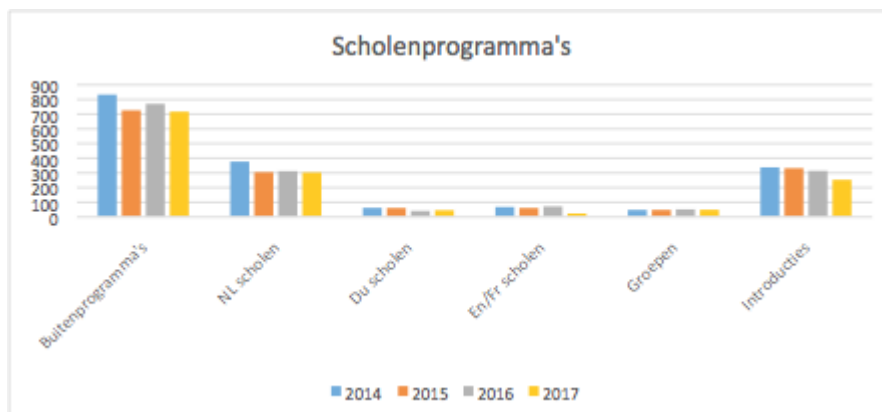
Stijging toeristenprogramma's:

Het aantal toeristenprogramma's moest stijgen. Dit is met 294 in 2017 tegen 293 in 2016 gehaald. Maar ook ten opzichte van eerdere jaren is het aanbod flink gestegen.

Daling scholenprogramma's:

Bij de scholen zien we al jaren een teruggang. Dit komt niet alleen doordat er minder leerlingen zijn, maar ook omdat de gelden voor schoolreisjes zijn afgenomen.

Educatie Kaap Skil

De ontwikkeling van het educatief aanbod voor Kaap Skil wordt in 2018 voortgezet. Het aanbod voor 2017 bestond uit juttersverhalen, jutterstuk maken, rondleiding bij de maquette en een programma rond een scheepskist van een scheepsjongen bij de VOC.

In 2017 maakten 195 groepen een boeking, terwijl dat er in 2016 233 waren. Het aantal schoolgroepen steeg echter van 85 naar 97 groepen. De daling zit dus in het aantal overige groepen, zoals familie-uitjes. In 2016 werden er namelijk extra rondleidingen gegeven rond 'de Jurk'. In 2018 wordt het educatief aanbod verbeterd, samengewerkt met andere aanbieders en actiever doorverwezen vanuit Ecomare.

Het aantal scholieren bedroeg in 2017 4.777, een afname ten opzichte van 2016. Meer, maar kleinere schoolgroepen dus.

Vooruitblik 2018

Vanaf 2018 worden alle boekingen vanuit centraal boekingskantoor Recras gedaan, waardoor beter doorverwezen kan worden en de resultaten beter bijgehouden.

Activiteiten

Ecomare: vinvis: voorlichting bij het skelet

In augustus spoelde een dode vinvis aan nabij een van de drukste stranden van Texel. Ecomare werkte goed samen met de autoriteiten en besloot ter plekke tijdens de snijssessie voorlichting te geven over deze zeereuzen aan het publiek. Dat werd zeer goed ontvangen!

Ecomare: museumactiviteiten

De activiteiten in het museum bestaan uit de strandvondstenkar, het zeelaboratorium en een walvispraatje of walviskist. In 2017 is een experiment gestart met een kunstenaar die tijdens (kleine) vakanties een inloopatelier opende in het restaurant. Hier konden bezoekers deelnemen aan diverse kunstzinnige projecten. Met een aantal van 661 zijn er minder museumactiviteiten georganiseerd dan in 2016, maar wel meer dan in de jaren ervoor.

Ecomare: speurtochten

Er zijn twee themaspeurtochten door het museum van Ecomare gerealiseerd: een winterspeurtocht en een griezelspeurtocht.

Ecomare: Texelse scholen

Voor Texelse scholen is het programma 'Hee vogel, hoe kan ik je helpen?' ontwikkeld. In dit programma ontwerpen de leerlingen een vogelopvang op school.

Ecomare: 25 juli Walvisdag

Ecomare hield tijdens de Walvisweken op 25 juli een speciale Walvisdag met allerlei activiteiten, in samenwerking met onder andere het Scheepvaartmuseum in Amsterdam.

Ecomare: Leren doe je samen

In 2017 sluiten we het tweejarige project '*Leren doe je samen*' af. Dertien natuurhistorische instellingen uit heel Nederland zijn betrokken bij deze educatieve samenwerking. Het doel is om door middel van een grote inventarisatie, kennisdeling, pilots, trainingen en educatieve activiteiten de kwaliteit van de gezamenlijke educatie te verhogen.

Ecomare: zomerkamp

Het aantal deelnemers aan de twee weken zomerkamp van 2017 bedroeg respectievelijk 31 en 17. In 2018 wordt nog maar 1 week zomerkamp georganiseerd.

Activiteiten in het kader van Unesco Werelderfgoed Waddenzee**Ecomare: Ambassadeurs van Werelderfgoed Waddenzee**

Namens de Stichting Waddencentra is Ecomare trekker van het project *Ambassadeurs van Werelderfgoed Waddenzee* (2014-2017). Doelgroepen zijn de schippers van de bruine vloot, watersporters (zowel degenen die de Waddenhavens aandoen als degenen die droogvallen) en wadloopgidsen. Het project is een samenwerking met de Waddenvereniging.

Ecomare: wereldwad.nl

In samenwerking met filmmaker Ruben Smit ontwikkelen we 30 educatieve clips en lesmateriaal. Deze zijn gratis toegankelijk en te gebruiken in zowel het basis- als voortgezet onderwijs.

Ecomare en Kaap Skil: Sail Den Helder 2017

Van 21 tot 25 juni hebben we in samenwerking met Werelderfgoed Waddenzee en de Waddenvereniging een tent op Sail Den Helder gehad om mensen breed in te lichten over de natuurlijke en cultuurhistorische aspecten van Unesco Werelderfgoed Waddenzee.

Overige activiteiten**Kaap Skil: lezingen****Palmhoutwrak-vondst: unieke Gouden Eeuw-vondst**

Rob van Eerden, provinciaal archeoloog van Noord-Holland, is vanaf het begin betrokken bij de vondst van het Palmhoutwrak. Tijdens zijn lezing voor een vol museumcafé stelde hij centraal wat de vondst vertelt over het belang van de Gouden Eeuw in Noord-Holland.

Visserstruien

Rond de tentoonstelling *Trui aan, trossen los!* hield auteur Stella Ruhe een lezing over de truien in hun cultuurhistorische context.

Hollands Glorie

Historische Vereniging Texel organiseerde een lezing in Kaap Skil over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de Texelse archeologie. De lezing bestond uit twee delen: ter land en ter zee. Er kwamen 110 belangstellenden op af.

Kaap Skil: Pietendorp in Anton Pieckstijl

De dorpscommissie Oudeschild organiseerde rond Sinterklaas een Pietendorp op het museumterrein van Kaap Skil.

Kaap Skil: Christmas Carols

Na een jarenlange traditie bracht 'Het koortje van Gerrit' in de kerstvakantie voor de laatste keer voor een overvolle zaal Christmas Carols ten gehore.

Kaap Skil: nieuw educatief programma

Als introductie voor een bezoek aan Kaap Skil is het programma *Help de conservator* ontwikkeld. Aan de hand van objecten die de leerlingen zelf mogen onderzoeken leren ze de verschillende onderdelen van het museum kennen. Dit programma is tot nu toe alleen uitgevoerd als activiteit voor toeristen en zal in 2018 voor scholen te boeken zijn.

Kaap Skil: nieuwe museumactiviteit: scheepsknopen

In 2017 zijn nieuwe scheepsknoop-knutsel-activiteiten georganiseerd met kunstenaar Maaïke Ebbinge.

Oudheidkamer: schrijven met een ganzenveer

Naar aanleiding van de tentoonstelling *From Texel with Love* konden bezoekers zelf met ganzenveer en inkt een brief schrijven in de Oudheidkamer. Deze werden verzegeld en gepost 'met de snelheid van de VOC'.

Oudheidkamer: kruidenworkshops

Er zijn twee (volgeboekte) kruidenworkshops georganiseerd; tevens vier rondwandelingen door Den Burg 'In de voetsporen van Aagje Luijtsen'.

Oudheidkamer, Kaap Skil & Vuurtoren: Open Monumentendag

De Oudheidkamer verwelkomde tijdens de Open Monumentendag 270 mensen. De vrijwilligers zorgden voor een gastvrij onthaal met zelfgemaakte lekkernijen waarin kruiden uit de tuin waren verwerkt en er was muziek en theater.

Kaap Skil ontving tijdens de Monumentendag 789 bezoekers die zich tegoed konden doen aan een speciale rondleiding bij de maquette en de verhalen van de vrijwilligers die acte de présence gaven.

Tijdens de Monumentendag konden de bezoekers de Vuurtoren gratis beklimmen. Speciaal voor die dag was de oude wachtkamer open en medewerkers gaven tekst en uitleg over het werk van de vroegere vuurtorenwachters.

Vuurtoren: leuk!

Heitje voor een karweitje: een scoutinggroep heeft zwerfvuil rond de toren opgeruimd en zo hun entree verdiend. Een roeivereniging heeft de toren als trainingsobject gebruikt. Ze hebben in een uur tijd vijf maal de toren beklommen. Begin december had de noordpunt van Texel te maken met een grote stroomstoring: zelfs het licht van de Vuurtoren doofde. Deze gebeurtenis werd “gespeuld” met Ouwe Sunderklaas.

3.2.4 Impactmetingen - Wat vindt de klant?

Indicatoren publiekstevredenheid	2015	2016	2017
Zoover Ecomare	8,3	8,4	8,4
Enquête Ecomare (vanaf voorjaar 2017 door merkenstrategie Beerda) beoordeling totaal	8,4	8,5	8,7
Enquête Ecomare Net Promotor Score (Beerda)			51,8
Enquête Kaap Skil (Beerda)		8,6	8,8
Enquête Kaap SKil Net Promotor Score (Beerda)			61,5
Zoover Kaap Skil	8,2	8,2	8,2
Zoover Vuurtoren	8	8	8
Enquête Vuurtoren (Beerda)			7,5
Oudheidkamer metingen			opzetten

We zitten in de lift, blijkt uit recente metingen.

2016 stond in het teken van nulmetingen; in 2017 werd het bezoekersonderzoek door Beerda vervolgd. De Net Promotor Scores (NPS) voor Ecomare en Kaap Skil zijn hoog te noemen, ook ten opzichte van de sector (uit continu bezoekersonderzoek). De NPS geeft weer hoe waarschijnlijk het is dat bezoekers het

museum zouden aanbevelen aan anderen. Voor meer valide uitspraken moet langer en op grotere schaal bezoekersonderzoek worden gedaan.

Ecomare: wat vindt de klant van de diverse onderdelen?

Segment = het soort organisatie waarin je staat ingeschreven; voor Kaap Skil is dat 'Museum - archeologie/historie', voor Ecomare dagattracties – leerzame dagattracties.

Sector = de hele sector, in het geval van Kaap Skil de museumsector (zo'n 90 musea).

De sector dagattracties (Ecomare) is relatief smal (5 andere organisaties).

Opvallend vanuit het onderzoek:

- Bovengemiddelde waardering voor de organisatie onder de bezoekers.
- Bovengemiddelde binding voor de organisatie onder de bezoekers.
- Bovengemiddelde NPS voor de organisatie onder de bezoekers.
- Ook de nieuwe expositie Waddenstad scoort een ruime 8.

Ecomare: beoordeling bezoek (cijfer 1-10)	2017	2018
Totale programma	8.6	8.7
Waddenstad onderzoeksexpositie	8.2	8.2
Winkel	8.0	8.0
Programma met een groep leerlingen/studenten/cursisten	8.9	8.0
Horecavoorziening	7.8	7.6
Bruinvispresentatie	8.5	8.4
Zeehonden voeren	8.6	8.8
Vissen voeren in het zeeaquarium	8.5	8.4

Activiteit met een educatief medewerker	8.5	8.2
Walviszaal	8.4	8.4

Kaap Skil: wat vindt de klant van de diverse onderdelen?

Omdat Kaap Skil in 2017 nog té weinig respondenten had om valide uitspraken te kunnen doen, is de selectie genomen tot en met april 2018. Als we dit afzetten tegen de branche samen met de andere parameters uit het onderzoek concludeert het onderzoeksbureau:

Opvallend vanuit het onderzoek:

- Bovengemiddelde NPS voor de organisatie onder de bezoekers.
- Betere score op de verbeterfactor(en): afwisselender aanbod, betere horecavoorziening.
- Prijs/kwaliteitverhouding, vernieuwend aanbod, vriendelijk personeel, prettige sfeer, leuk, ontspannend aanbod, goede parkeergelegenheid.
- Ook hier scoren de tijdelijke exposities ruim een 8.

Kaap Skil: beoordeling bezoek (cijfer 1-10)	2017	2018
Totale programma	9.2	8.9
Winkel	8.1	8.2
Horecavoorziening	8.8	8.5
Molen De Traanroeier	8.7	8.3
Vissershuisjes	8.7	8.7
De Reede van Texel	8.7	8.8
Archeologie onder water	8.7	8.5
Varen voor Texel (TESO tentoonstelling)	8.6	8.3
De duikboot van kapitein Verbel	7.6	8.1

Jutterij	8.4	8.2
Tentoonstelling Trui aan, trossen los! Het leven van visserskinderen rond 1900	8.8	8.1
Tentoonstelling Waterkamer	8.8	8.1

3.3 Koesteren - Zodat men gaat koesteren/delen...

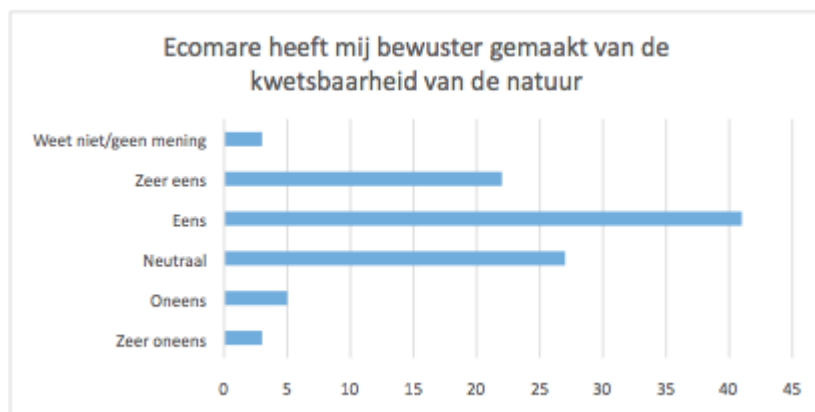
Uit Strategisch Plan 2016-2020:

Doordat mensen in beweging worden gebracht om hun bijdrage te leveren, groeit de financiële en maatschappelijke steun voor ons historisch erfgoed, onze natuur /onze natuurlijke omgeving en onze zeedierenopvang.

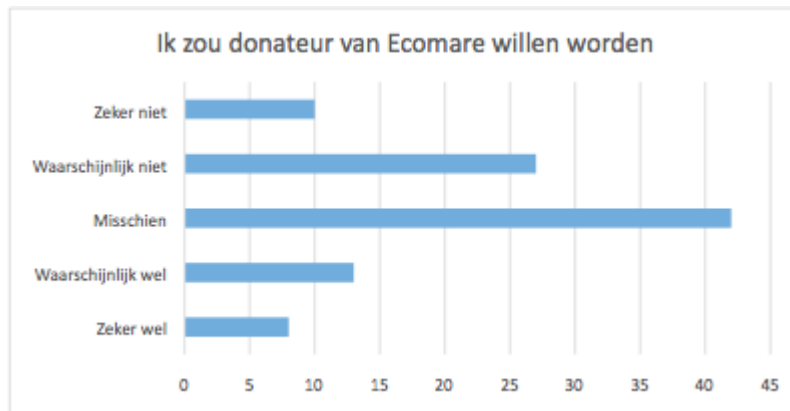
Of men de intentie heeft – na bezoek of deelname – musea van STM te steunen, wordt gemeten in het continu bezoekersonderzoek voor Ecomare en Kaap Skil. Daarnaast is het aantal donateurs, vrienden, vrijwilligers en sponsors maatgevend om te bepalen of mensen en bedrijven ons daadwerkelijk gaan steunen.

3.3.1 Bereidheid tot steunen

Met de stelling dat een bezoek aan Ecomare in 2017 heeft bijgedragen aan de bewustwording van de kwetsbaarheid van het gebied en de wens het te willen koesteren is een meerderheid (63%) het eens tot zeer eens (388 respondenten).

Op de vraag of mensen Ecomare willen steunen, bijvoorbeeld door donateur te worden geeft 21% aan wel tot zeker wel (daar liggen kansen als dit zo doorzet!). 42% zegt misschien en 37% geeft aan dit niet te zullen doen.

Voor Kaap Skil is gemeten of mensen meer weten over de kwetsbaarheid van ons erfgoed (de scheepswrakken) na een bezoek aan Kaap Skil. Ter indicatie: nu beaamt 69% dit. Op langere termijn met meer respondenten kunnen meer valide uitspraken worden gedaan.

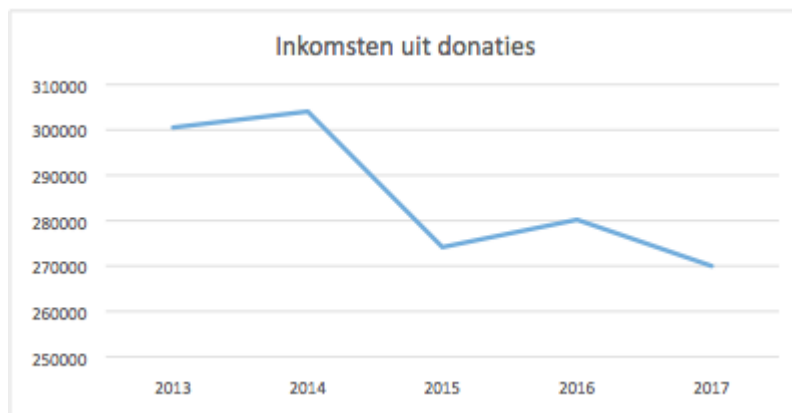
Vragen we aan die mensen of ze lid willen worden van een vriendenclub dan hebben de meeste mensen geen interesse. Ook dit moeten we langer volgen en wellicht de vraagstelling aanscherpen.

3.3.2 Donateurs en sponsors

Resultaten 2017

Ecomare: inkomsten uit donaties

In 2017 zijn de inkomsten uit donaties - net als het aantal donateurs - min of meer gelijk gebleven aan 2016. Voor 2017 was € 275.000,- begroot aan inkomsten van de donateurs; gerealiseerd is € 270.000,-.

Ecomare: incidentele giften

Aan incidentele kleine en grote giften is in 2017 € 16.000,- binnengekomen.

Ecomare & Kaap Skil: bedrijfssponsoring

De inkomsten uit bedrijfssponsoring in 2017 zijn voor Ecomare € 16.000,-. In 2017 hebben we bij Museum Kaap Skil de eerste sponsor verwelkomd die een schip van de maquette heeft geadopteerd. In 2018 willen we hiervoor meer bedrijven benaderen.

Ecomare, Kaap Skil en de Oudheidkamer: fondsenwerving

Voor Kaap Skil en de Oudheidkamer zijn opnieuw subsidies aangevraagd en toegekend voor het onderhoud. Er is € 25.000,- extra geworven, een mooie aanvulling op de toegekende BRIM-subsidie en de restauratieregeling van provincie Noord-Holland.

Van de Vriendenloterij heeft Ecomare in 2017 € 3.000,- ontvangen.

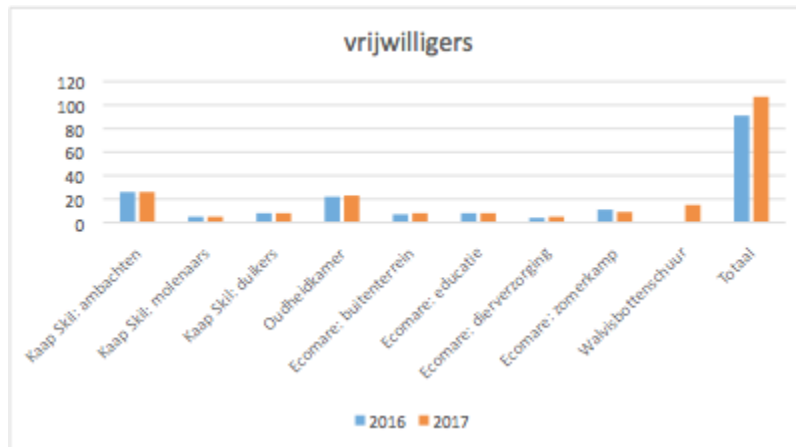
Kaap Skil: vrienden

Voor Kaap Skil is een start gemaakt met het opbouwen van een 'vriendenclub'. Deze groep zal inhoudelijk betrokken worden bij het museum en worden uitgenodigd voor bijvoorbeeld lezingen.

Ecomare: vooruitblik 2018

In de meerjarenstrategie is ruimte ingebouwd voor het behouden van donateurs. Ecomare heeft donateurs nodig om te kunnen blijven doen wat we doen: namelijk dieren opvangen en mensen vertellen over hoe mooi deze dieren en hun habitat zijn. En hoe belangrijk het is dat we zuinig met de natuur omgaan. Voor 2018 is € 275.000,- begroot aan donateursinkomsten, € 11.000,- eenmalige giften en € 15.000,- sponsoring.

3.3.3 Vrijwilligers

De vrijwilligers van STM zijn absoluut onmisbaar geworden. Zij worden gewaardeerd om hun belangeloze inzet en hun bijdrage aan een positieve ervaring voor elke bezoeker. In 2017 hebben ruim 100 vrijwilligers zich ingezet op de verschillende locaties. De Oudheidkamer wordt sinds jaar en dag grotendeels door vrijwilligers gedragen. Ook bij Kaap Skil zijn vele vrijwilligers actief zoals de duikers (als suppoost), visrokers, touwslagers, molenaars en verhalenvertellers. Bij Ecomare hebben vrijwilligers in 2017 een flink aantal suppoostactiviteiten uitgevoerd in het museum. Enkele vrijwilligers ondersteunden de afdeling diervverzorging met onder meer schoonmaakwerkzaamheden en het transport van zeehonden. Dagelijks zijn er vrijwilligers die het buitenterrein van Ecomare opruimen. Dit is mede belangrijk vanwege het gevaar dat zwerfafval vormt voor de bruinvissen. Bijzonder zijn ook de vrijwilligers die meehielpen aan het in kaart brengen van de Walviscollectie van Ineke en Adrie Vonk.

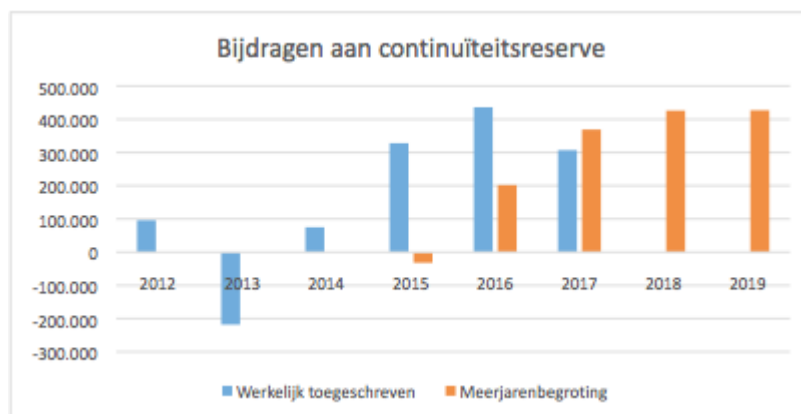
3.4 STM - Sterke organisatie

In 2020 is STM een krachtige speler en een efficiënt en effectief werkende organisatie. Andere organisaties zoeken aansluiting bij STM.

3.4.1 Reserve-opbouw

STM bouwt sinds 2015 weer stevig aan haar reserves. Zelfs meer dan voorzien in de meerjarenbegroting. Dit heeft te maken met een uitgestippeld beleid, het besparen op personeel, meer entreeopbrengsten (minder kortingen) én meer bezoekers en het redelijk gelijk blijven van additionele baten. Doordat we in 2017 meer personeelskosten hadden (mede door langdurig zieken) en meer investeringen hebben gedaan, wordt in 2017 minder toegeschreven dan voorzien.

Resultaat totaal vanaf 2015 – 2017	
1.043.000	werkelijk toegeschreven aan continuïteitsreserve
539.000	meerjarenbegroting

Unieke verdienstructuur

De inkomstenstructuur van STM is anders dan die van de meeste musea in Nederland. De bezoekers genereren via entreegelden, restaurants en winkels ruim 90% van het jaarlijkse budget. Subsidies bepalen slechts 6% van het STM-budget. En dat is uniek in Nederland waar de meeste musea zo'n 50% van hun budget behalen uit eigen inkomsten en de rest dus aangevuld wordt door subsidies (bron: benchmark).

3.4.2 Organisatie

Sinds 2015/2016 is het facilitair werken ingevoerd. De grootste kostenposten van STM zijn de nodige investeringen om achterstallig onderhoud weg te werken (automatiseringsinvesteringen) en personeelskosten. Deze kosten worden verderop toegelicht.

Facilitair werken

Het facilitair werken is in 2017 uitgebreid geëvalueerd. Ook zijn de nodige aanpassingen gedaan en afspraken gemaakt. De nadruk in 2018 ligt op verder professionaliseren, tools om projectmatig te kunnen werken en nog verdergaande automatisering. De afdelingen Communicatie, Expositie & Educatie, Techniek & ICT en Financiën & Administratie werken inmiddels bedrijfsbreed. Wat betreft in-

en verkoop wordt frequent overleg gepleegd tussen locatiemanagers (van Kaap Skil, de Oudheidkamer en de Vuurtoren) en hoofd Receptie & Restaurant van Ecomare. Ook het boekingskantoor (waar groepen en scholen programma's kunnen boeken) werkt inmiddels bedrijfsbreed maar dient nog verder te worden gefinetuned.

Telefooncentrale

Om telefoontjes bedrijfsbreed beter te kunnen beantwoorden, monitoren en voor alle locaties te kunnen verzorgen, wordt in 2018 geïnvesteerd in een VOIP tri-tel centrale.

3.4.3 Duurzaamheid

Vanuit het Strategisch Plan en onze missie proberen we zo duurzaam mogelijk te werken. Ecomare heeft al het gouden Green Key-keurmerk. Voor Kaap Skil willen we dit in 2018 behalen.

We doen dit onder meer door:

- Een groene energieleverancier: GreenChoice;
- Energiegebruik beperken (ledlampen);
- Warmte-koudeopslag;
- Afval scheiden: ook in de musea heel nadrukkelijk;
- Aanbod in winkels en restaurants zo duurzaam mogelijk;
- Lokale producten af te nemen;
- Inkoop groene schoonmaakmiddelen e.d.;
- Onderzoek om de waterkwaliteit in de bassins en aquaria te verduurzamen;
- Bewustzijn bij medewerkers aanwakkeren;
- Een elektrische auto;
- Fietsenplan;
- Gebruik duurzame materialen in nieuwe exposities.

3.4.4 Aansluiting met anderen

STM wil een interessante en sterke partner zijn voor anderen. In de toekomst hopen we dat meer musea en organisaties op Texel aansluiting bij ons zoeken. Het verder professionaliseren van het facilitair bedrijf is hiervoor een must.

We zien nu al dat diverse partijen samenwerking zoeken. Ook STM is actief op zoek. Hieronder een aantal samenwerkingsverbanden uit 2017.

- NIOZ en Wageningen Marine Research met o.a. de expositie Waddenstad, excursies naar een fuik, lezingen bij de expositie.
- Greenpeace: met expositie in 2017 over koraalriffen.
- SOS Dolfijn: vergaande gesprekken over samenwerking op het terrein van Ecomare.
- In 2018 wordt een infopunt voor Nationaal Park gerealiseerd.
- Koepelnotitie met Natuurmonumenten over hun te bouwen informatiecentrum.

- We zijn in november 2017 lid geworden van Texels Ondernemers Platform, waar ook logiesverstrekkers zijn aangesloten (ambassadeurs!).
- Op 7 december heeft Ecomare samen met Texels Welzijn 180 mensen mogen ontvangen in het kader van de Nationale Dag van de Vrijwilliger.
- De directeur heeft diverse presentaties verzorgd voor onder andere de ondernemersvereniging van De Koog, De Lions en Rotary.
- Ecomare kon zich na jaren van wachten toch aansluiten bij de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC). Een eerste product van die samenwerking wordt een nationale expositie op alle locaties over bijen. Deelnemers SNNC: Naturalis, het Natuurhistorisch (Rotterdam), Natuurmuseum Brabant (Tilburg), Natuurmuseum Fryslân (Leeuwarden), Natuurmuseum, Natuurhistorisch Museum Maastricht, Museon (Den Haag), Teylers Museum (Haarlem), Universiteitsmuseum Utrecht, Twentse Welle (Enschede), Natura Docet (Denekamp) en Ecomare.

Risicobeheersing

In het jaarverslag over 2016 zijn de belangrijkste risico's van de stichting uiteengezet. In 2017 is door de directie een risicoanalyse opgezet en besproken met de Raad van Toezicht. Tevens is in 2017 een bedrijfsbrede RI&E uitgevoerd, op basis waarvan een gedegen plan van aanpak is ontwikkeld. De eigen risicoanalyse is in deze RI&E meegenomen.

Risicomanagementsysteem

Eén keer per jaar zal intern het risicoprofiel van STM tegen het licht worden gehouden. Ook worden vanaf 2015 jaarlijks met de verzekeringsspecialist alle bedrijfsrisico's besproken. Met behulp van zogenaamde kans-effect matrices wordt gekeken naar het verband tussen de kans en het effect van bepaalde risico's. Vervolgens wordt door de directie per risico bepaald hoe om te gaan met het risico: vermijden, verminderen, overdragen/verzekeren of zelf dragen. De nadruk van dit gesprek lag in 2017 op het gebied van personeel en organisatie.

Verder wordt jaarlijks door de externe accountant tijdens de interim controle de administratieve organisatie onderzocht en de daarin verankerde maatregelen van interne controle.

4. Resultaten 2017

Hieronder een samenvatting van de belangrijkste resultaten voor de gehele stichting. De cijfermatige onderbouwing is terug te lezen in de jaarrekening. Vervolgens wordt per museum beschreven wat de resultaten zijn voor 2017 en de verwachting voor 2018.

4.1 Resultaten 2017

In 2017 zijn de bezoekersopbrengsten - net als in 2016 - met een ton gestegen ten opzichte van vorig jaar en ten opzichte van begroot. Dit werd veroorzaakt door ruim 8.000 meer bezoekers dan begroot en door stijging van de gemiddelde entreeopbrengst per bezoeker met € 0,31 ten opzichte van 2016, als gevolg van een stijging van de entreprijs van Ecomare en de Vuurtoren. De totale kosten waren conform begroot, waardoor 2017 gunstiger is afgesloten dan begroot.

Opbrengsten

De trend bij musea is dat er meer inkomsten uit entreegelden, maar minder inkomsten uit horeca en winkelactiviteiten worden ontvangen (bron: Museumvereniging). STM wijkt hier positief van af doordat de entreegelden substantieel meer inkomsten opleveren en er bij 3 van de 4 locaties meer bezoekers zijn geweest.

Entreegelden: 69% in 2017

Horeca en winkels: 12% in 2017

Overige baten: 19% in 2016

De eigen opbrengsten van STM zijn dus minimaal 81% van de omzet versus een landelijk gemiddelde van 47% (Museumcijfers 2015).

Subsidies

Resultaten 2016

Opvallend is het feit dat we slechts voor 6% afhankelijk zijn van subsidies. Ecomare en de Vuurtoren ontvangen nauwelijks tot geen gemeentelijke subsidie. Ecomare bestaat niet alleen uit een opvangcentrum, maar doet ook dienst als buitengewoon belangrijk en aantrekkelijk natuurmuseum. Natuurmusea in Nederland ontvangen gemiddeld 10 euro aan subsidie per bezoeker (bron: benchmark). Bij Ecomare is dat slechts 22 cent per bezoeker. Kaap Skil en de Oudheidkamer ontvangen wel meer marktconforme gemeentelijke subsidies.

Vooruitblik 2018

Het is niet reëel te verwachten dat we meer subsidies vanuit de gemeente of andere overheid zullen verkrijgen.

Lasten

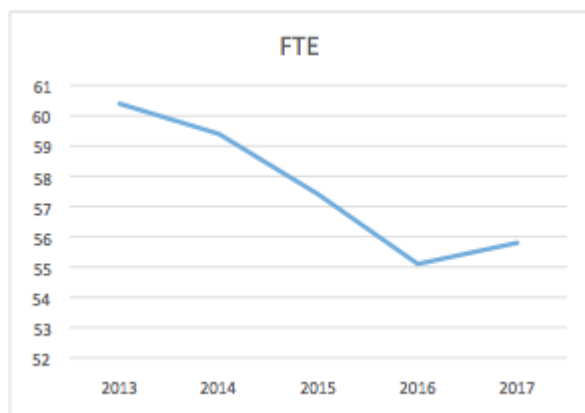
Veruit de grootste kostenpost - naast huisvestingskosten, afschrijvingen en publiciteits- en communicatiekosten van STM - wordt gevormd door het personeel. Hieronder worden de personeelskosten en huisvestingskosten kort belicht.

Personeelskosten

Ten opzichte van de benchmark heeft STM relatief weinig FTE in dienst. Waar afdelingen of werkzaamheden knel komen te zitten, huren we tijdelijk menskracht in, totdat achterstallig onderhoud is weggewerkt en afdelingen op hun taken zijn ingewerkt.

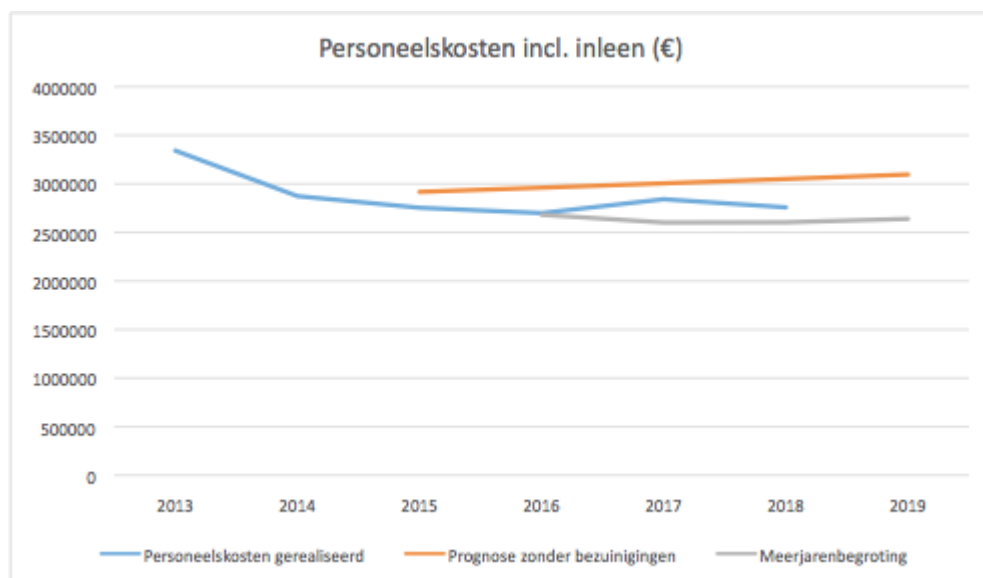
Na terugdringing van de personeelskosten in 2015 (€ 60.000,-) en 2016 (€ 55.000,-) was in 2017 begroot de personeelskosten op het niveau van 2016 te handhaven. Dit is niet gelukt.

Het gemiddeld aantal werknemers over 2017 bedroeg 55,8 FTE (begroot 54,2 FTE). Over 2016 bedroeg het gemiddelde 54,4 FTE.

De personeelskosten stegen behalve deze geringe stijging in de FTE ook door een CAO-loonsverhoging van 1,5% en door inleen van externe capaciteit (€ 36.000,-) ter vervanging van langdurig zieke medewerkers. Hiervoor is een bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Langdurig zieke medewerkers'.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Personeelskosten								
Gerealiseerd	2.824.000	2.846.000	3.342.000	2.874.000	2.754.000	2.699.000	2.824.000	2.758.000
Prognose zonder bezuinigingen					2.917.110	2.960.867	3.005.280	3.050.359
Meerjarenbegroting						2.682.000	2.602.000	2.604.000

Huisvestingskosten

Resultaten 2017

De huisvestingskosten zijn ruim € 90.000,- lager dan begroot. Dit laatste wordt met name veroorzaakt doordat bij Ecomare gepland onderhoud aan het gebouw sinds 2014 wordt uitgesteld en toegevoegd aan de bestemmingsreserve egalisatie onderhoudskosten (€ 60.000,- in 2017 en € 117.000,- in 2016 en 2015). Daarnaast heeft de overstap van energieleverancier in 2017 een besparing van € 27.000,- opgeleverd.

Vooruitblik 2018

Voor Kaap Skil is een nieuwe berekening voor een meerjarenonderhoudsplan gemaakt. In de oude berekening was de nieuwbouw van Kaap Skil nog niet verdisconteerd. Nu wel, hetgeen een verhoging van de lasten zal opleveren. Ecomare werkt sinds 2015 met een dergelijke berekening.

Financiële ratio's

	Werkelijk 2017	Begroot 2017	Werkelijk 2016
1. Bestedingsratio lasten	87%	87%	86%
2. Bestedingsratio baten	90%	92%	85%
3. Beheer- en administratiekosten	8%	< 15%	9%
4. Kosten werving (in % van totaal baten)	5%	5%	4%
5. Kosten werving (in % van baten eigen fondsenweaving)	25%	< 25%	23%
6. Solvabiliteit	86%	> 40%	85%
7. Quick ratio	238%	> 100%	251%
8. Current ratio	247%	> 150%	262%
9. Personeelskosten	56%	53%	56%

De ratio's voor dit jaarverslag zijn als volgt berekend:

1. Dit percentage is verkregen door het totaal van de bestedingen van de doelstelling te delen door het totaal van de lasten van de Stichting Texels Museum.
2. Dit percentage is verkregen door het totaal van de bestedingen van de doelstelling te delen door het totaal van de baten van de Stichting Texels Museum.

3. Dit percentage is verkregen door het totaal van de bestedingen aan beheer en administratie te delen door het totaal van de lasten van de Stichting Texels Museum.
4. Dit percentage is verkregen door de wervingskosten te delen door het totaal van de baten van de stichting.
5. Dit is de berekening van de CBF-norm (Centraal Bureau Fondsenwerving). Het percentage is verkregen door de wervingskosten te delen door de baten van eigen fondsenwerving. Ook in 2017 blijven we binnen de door het CBF gestelde norm van 25%.
6. Solvabiliteit is het totaal van fondsen en reserves en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.
7. Liquiditeit (quick ratio) zijn de vorderingen en liquide middelen gedeeld door de kortlopende schulden.
8. Liquiditeit (current ratio) zijn de voorraden, vorderingen en liquide middelen gedeeld door de kortlopende schulden.
9. Dit zijn de totale personeelskosten van STM gedeeld door de totale lasten.

4.2 Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het functioneren en het beleid van de directie en benoemt, schorst en ontslaat de directeur. De RvT houdt toezicht op de algemene gang van zaken bij de Stichting Texels Museum en stelt de begroting, jaarrekening en beleidsplannen van STM vast. De leden van de RvT hebben inzicht en ervaring op bestuurlijk, organisatorisch, financieel, commercieel en/of juridisch gebied en kunnen op grond daarvan als klankbord fungeren voor de directie. De leden stellen zich onvoorwaardelijk achter de doelstelling van STM en beoefenen geen andere functies die als belangenverstrengeling kunnen worden aangemerkt. Daarnaast zijn zij goed geïntegreerd in de Texelse samenleving en hebben draagvlak bij relevante Texelse groeperingen. De leden van de RvT ontvangen een vaste onkostenvergoeding van € 1.500,- per kalenderjaar.

Vergaderfrequentie en focus

De RvT en de directeur hebben in 2017 in totaal zeven keer formeel met elkaar vergaderd. De RvT is enkele keren informeel bijeen geweest om de gang van zaken bij de STM op iets grotere afstand te bespreken.

Er is een jaaragenda voor 2017 opgesteld, met vergaderdata en vaste onderwerpen, waarbij de gekozen data gesynchroniseerd zijn met de beschikbare voortgangsrapportages op financieel gebied en andere resultaatgebieden. Naast deze onderwerpen is er tijdens de vergaderingen gesproken over de voortgang en risico's van grote en nieuwe projecten, de verdere professionalisering van de organisatie (doelen en resultaten formuleren, meten en evalueren) en personeel.

De jaarrekening voor het verslagjaar 2016 is vastgesteld op 9 juni 2017.

Een overleg tussen de RvT en Ondernemingsraad vond plaats op 24 maart 2017. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren de gekozen strategie en de uitvoering daarvan, de organisatie, cultuur en communicatie.

De RvT heeft op 2 februari 2018 een evaluatie gehouden van haar eigen functioneren. Het functioneren van de directeur is geëvalueerd in een gesprek dat op 9 maart 2018 is gevoerd tussen directeur en RvT, een verslag daarvan is voorgelegd aan de directeur en wordt opgenomen in het personeelsdossier. Gedurende het jaar is er geregeld individueel overleg geweest tussen de directeur en individuele leden van de RvT over lopende zaken en het gevoerde beleid. De uitkomsten van die gesprekken zijn steeds gedeeld met de voltallige Raad.

Governance

Door het ondertekenen van de zogenaamde 'Bijlage 12' van het CBF, de toezichthouder goede doelen, onderschrijven de leden van de RvT en de directie van STM individueel en gezamenlijk de drie door het CBF geformuleerde principes van goed bestuur voor goede doelen en handelen zij daarnaar:

1. De functiescheiding tussen uitvoeren, besturen en toezicht houden;
2. Het continu verbeteren van effectiviteit en doelmatigheid bij het realiseren van de doelstelling;
3. Het optimaliseren van de relaties met belanghebbenden.

STM heeft in haar statuten de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'. STM wordt bestuurd door de directie, waarop toezicht wordt gehouden door de RvT. De RvT heeft een financiële auditcommissie ingesteld die onder meer toezicht houdt op het financiële verslaggevingsproces. De wettelijk voorgeschreven Ondernemingsraad levert vanuit het oogpunt van medezeggenschap een bijdrage aan een goed bestuur van STM.

Er is besloten om de huidige statuten van STM aan te passen, om deze verder in lijn te brengen met de Governance Code Cultuur. De verhouding tussen de RvT en de directeur is, voor zover niet in de statuten geregeld, vastgelegd in een reglement waarin de verantwoordelijkheden en taken zijn benoemd. Ook de verhouding tussen auditcommissie, RvT en directeur is vastgelegd in dit reglement.

Er is een systeem in ontwikkeling voor de monitoring en evaluatie op alle relevante resultaatgebieden. met kwartaal- en jaarrapportages. Die rapportages vormen onder andere de basis op grond waarvan de RvT haar toezichthoudende taak kan uitvoeren, maar zijn ook een essentieel besturingsmechanisme voor STM.

Erkenning door het CBF

De organisatie voldoet aan de kwaliteitscriteria van het CBF en bezit de Erkenning voor goede doelen in Nederland. De kwaliteitseisen worden opgesteld door de onafhankelijke Commissie Normstelling, die bestaat uit leden die het belang van gevers, donateurs en de sector behartigen. De organisatie

onderschrijft de Governance Code Cultuur en leeft de 'Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen' na.

Samenstelling van de Raad van Toezicht

De samenstelling van RvT is per de datum van het jaarverslag als volgt:

Dhr. R.W. Heutink (voorzitter), benoemd tot 5 december 2018

Organisatie, ondernemerschap, marketing

Nevenfuncties:

- Directeur Heutink Bijvoorbeeld BV
- Lid Raad van Toezicht Open Schoolgemeenschap Bijlmer
- Lid Raad van Commissarissen NV Waterbedrijf Drenthe (sinds 1 september 2017)
- Voorzitter Stichting Evenementen Texel
- Redactiemedewerker CLOU, magazine for marketing research & digital analytics

Mw. A. van der Horst, benoemd tot 5 december 2018

Organisatie, HR

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting Texels Welzijn
- Voorzitter FAMO (Federatie van Algemene Middelmanagementers bij de Overheid) - tot 15 januari 2018

Mw. A. Westbroek, benoemd tot 5 december 2018

Juridische zaken, governance

Nevenfuncties:

- General Counsel Holland Casino N.V.

Dhr. F. Koster, benoemd tot 27 november 2019

Financiën

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Raad van Toezicht Landschap Noord-Holland
- Penningmeester bestuur Landschapsbeheer Nederland
- Penningmeester bestuur De12Landschappen
- Regent Johan Pieter Kuiper Fonds
- Penningmeester Raad van Toezicht Eurosite
- Lid beleggingscommissie Nationale Monumenten Organisatie

Rooster van aftreden

De in 2018 aftredende leden zijn herkiesbaar en beschikbaar voor een nieuwe termijn van vier jaar. Om de continuïteit te waarborgen is de RvT voornemens om één jaar voor het verstrijken van de tweede termijn van deze leden (dus eind 2021) een extra lid te werven met een organisatorisch/juridisch profiel. Het streven is de eind 2022 aftredende drie leden te vervangen door twee nieuwe leden, waarvan één met een financieel profiel.

4.3 Jaarrekening 2017

4.3.1 balans na resultaatbestemming (bedragen x €1.000)

De balans geeft de financiële positie weer van Stichting Texels Museum per 31 december 2017.

Ter vergelijking zijn de cijfers van 2016 weergegeven.

activa (x €1.000)		31 december 2017	31 december 2016
1.	immateriële vaste activa	54	22
	materiële vaste activa	11.138	11.780
2.	voorraden	82	84
3.	vorderingen en overlopende activa	374	288
4.	liquide middelen	1.825	1.677
	totaal activa	13.474	13.851

passiva (x €1.000)		31 december 2017	31 december 2016
5a.	- continuïteitsreserve	1.720	1.416
5b.	- bestemmingsreserves	3.920	3.980
5c.	- bestemmingsfondsen	5.897	6.288
	totaal reserves en fondsen	11.537	11.684
6.	voorzieningen	22	25
7.	langlopende schulden	1.028	1.359
8.	kortlopende schulden	887	783
	totaal passiva	13.474	13.851

4.3.2 staat van baten en lasten 2017 (bedragen x €1.000)

	baten	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
1.	baten uit eigen fondsenwerving	907	908	929
2.	entreegelden	3.360	3.277	3.278
3.	baten uit activiteiten	207	237	283
4.	baten uit acties van derden	31	33	34
5.	subsidies van overheden	281	281	278
6.	baten uit beleggingen (rente)	2	6	5
7.	overige baten	108	36	52
	totaal baten	4.897	4.778	4.859

	lasten	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
	<i>besteed aan doelstellingen:</i>			
8.	voorlichting en educatie	4.387	4.365	4.145
	<i>werving baten:</i>			
9.	kosten eigen fondsenwerving	229	229	216
	<i>beheer- en administratie:</i>			
10.	kosten beheer en administratie	429	421	455
	totaal lasten	5.044	5.014	4.816
	resultaat voor bestemming	-147	-236	43

bestemming van het resultaat (toevoegingen + /onttrekkingen -)

mutaties bestemmingsfondsen en -reser	-451	-496	-393
mutaties continuïteitsreserve	304	260	436
totaal mutaties	-147	-236	43

4.3.3 kasstroomoverzicht 2017 (x €1.000)

Het kasstroomoverzicht geeft weer welke geldstromen beschikbaar zijn gekomen en hoe we gebruik hebben gemaakt van deze geldmiddelen. Het kasstroomoverzicht over 2017 is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangen en betaalde rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Het saldo liquide middelen steeg in het jaar 2017 van € 1.677.000 naar een bedrag van € 1.825.000 (afgerond).

	31 december 2017	31 december 2016
saldo van baten en lasten (resultaat)	-147	43
aanpassingen voor:		
- afschrijvingen op materiële vaste activa	918	899
- afschrijvingen op immateriële vaste activa	10	0
- mutatie in voorzieningen	-3	-6
verandering in werkkapitaal:		
- voorraden	2	-13
- vorderingen	-87	71
- kortlopende schulden	-23	133
kasstroom uit operationele activiteiten (a)	670	1.127
investeringen in materiële vaste activa	-276	-288
investeringen in immateriële vaste activa	-43	0
kasstroom uit investeringsactiviteiten (b)	-318	-288
mutatie langlopende schulden	-204	-141
kasstroom uit financieringsactiviteiten (c)	-204	-141
mutatie liquide middelen (a + b + c)	148	697
Liquide middelen per 1 januari	1.677	981
Liquide middelen per 31 december	1.825	1.677
mutatie liquide middelen	148	697

4.3.4 Algemene toelichting

Statutaire naam, vestigingsadres en rechtsvorm

Dit jaarverslag omvat het financiële verslag van Stichting Texels Museum (STM). De

stichting is notarieel opgericht op 1 januari 1957 en is gevestigd te Texel, Ruijslaan 92, 1796 AZ te De Koog.

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Texels Museum betreffen het geven van voorlichting en informatie over het Waddengebied en de Noordzee en over de natuur en cultuur op en rondom Texel. Stichting Texels Museum doet dit onder meer met behulp van een opvangcentrum waarin inheemse dieren die door ziekte, verwonding of verwezing, door direct of indirect menselijk handelen of nalaten tijdelijk niet zelfstandig in de vrije natuur kunnen overleven, tijdelijk op te vangen, te verzorgen en te revalideren. Andere activiteiten zijn het in stand houden, tentoonstellen en verder uitbouwen van collecties, objecten en het opbouwen van een informatiebank op bovengenoemd werkterrein die als basis kan dienen voor een verantwoorde en pakkende informatieverstrekking.

Continuïteit

Het resultaat over 2017 is ruim boven het begrote resultaat. Mede daarom is de toevoeging aan de continuïteitsreserve hoger dan begroot. Ook de kasstroom heeft zich positief ontwikkeld in 2017. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Stelselwijzigingen

In 2017 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingen

Bij toepassen van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van Stichting Texels Museum zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien inzicht noodzakelijk is, zijn de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

4.3.5 Waarderingsgrondslagen van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de 'Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen' zoals gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's en wordt vergeleken met de door de Raad van Toezicht vastgestelde begroting 2017 en de realisatie 2016.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of tegen de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

(Im)materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur, of lagere bedrijfswaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen.

Indien voor te vervaardigen materiële vaste activa noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd nodig is om deze gebruiksklaar te maken, worden de rentekosten opgenomen in de vervaardigingsprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Stichting Texels Museum beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom wordt een bedrag voor bijzondere waardevermindering ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van het actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs op verkrijgingsprijzen of lagere opbrengstwaarde. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden. De voorraden zijn noodzakelijk voor de bedrijfsvoering.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindervingsverliezen worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt. De vorderingen hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar, tenzij anders vermeld.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen

Het eigen vermogen van Stichting Texels Museum is ingedeeld in reserves en fondsen.

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Conform de richtlijn van de commissie Herkströter hanteert de directie hiervoor een bovengrens van 1,5 maal de jaarkosten van de werkorganisatie. De ondergrens wordt gesteld op 0,5 maal de jaarkosten. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd met overschotten c.q. tekorten uit de exploitatie, na aftrek van subsidiebestedingen en donaties aan de voorzieningen.

Bestemmingsreserves

De directie van Stichting Texels Museum heeft een aantal bestemmingsreserves afgezonderd voor een specifiek doel.

Bestemmingsfondsen

Door derden is aan een deel van de middelen een specifieke besteding gegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband. Deze wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige jubileumgratificaties. Aan de hand van de datum van indiensttreding, salaris(stijgingen) en de blijfkans is het bedrag voor deze voorziening bepaald. Als disconteringsvoet wordt de gemiddelde rente van onze langlopende leningen gehanteerd (in 2017: 5%).

Overige voorzieningen

Overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt samen met de verschuldigde rentevergoeding zodanig bepaald dat de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten wordt verwerkt.

4.3.6 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen moeten gerealiseerd worden zodra zij voorzienbaar zijn.

Nalatenschappen

De opbrengsten van nalatenschappen worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang van deze baten betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als 'baten uit nalatenschappen', voor zover deze niet reeds in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden alleen in de toelichting vermeld. Zij worden pas in de staat van baten en lasten verantwoord bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en Stichting Texels Museum de condities voor ontvangst kan aantonen.

Projectbijdragen en giften worden verantwoord in het jaar waarin de toezegging heeft plaatsgevonden. Overheidssubsidies in contanten worden verantwoord na toekenning. Ontvangen projectbijdragen en giften die nog niet besteed zijn aan het doel, worden via resultaatbestemming in de balans opgenomen onder een bestemmingsreserve. Een overheidssubsidie wordt verantwoord na besteding.

Giften in natura

Stichting Texels Museum heeft in het verslagjaar de volgende gift in natura ontvangen:

- Gebruik van administratieve software Unit 4 multivers (waarde ongeveer € 3.000,-).

Deze gift van een zaak in natura wordt gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft.

De niet-financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa

(Im)materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn verwerkt in de afschrijvingen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. De pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Bezoldiging toezichthouders

De bezoldiging van de vier toezichthouders van de Raad van Toezicht - R.W. Heutink, F. Koster, A.C. Westbroek en A.G.W. van der Horst - bedraagt per toezichthouder een onkostenvergoeding van € 1.500,-.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

1.a immateriële vaste activa		aanschafwaarde 31-12-2016	cum. afschr. 31-12-2016
computer software		0	0
website		52	-30
		52	-30

	boekwaarde 31-12-2016	(des-)investeringen 2017
computer software	0	11
website	22	31
	22	43

	afschrijvingstermijn	afschrijvingen 2017	boekwaarde 31-12-2017
computer software	5 jaar	-1	11
website	5 jaar	-10	43
		-10	54

	cum. aanschafwaarde	cum. afschrijvingen	boekwaarde 31-12-2017
computer software	11	-1	11
website	83	-40	43
	94	-40	54

De investeringen (totaal €43.000) betreffen de nieuwe website van Ecomare en ontwerp van Business Intelligence software.

1.b materiële vaste activa	aanschafwaarde 31-12-2016	cum. afschr. 31-12-2016
gebouwen en terreinen	12.600	-3.549
verbouwingen en installaties	1.646	-1.028
tentoonstellingen	6.081	-4.200
inventaris	1.313	-1.138
computerapparatuur	470	-420
merkwaarde en huisstijl	7	0
	22.116	-10.336

	boekwaarde 31-12-2016	(des-)investeringen 2017
gebouwen en terreinen	9.051	73
verbouwingen en installaties	617	49
tentoonstellingen	1.882	112
inventaris	175	19
computerapparatuur	50	21
merkwaarde en huisstijl	7	0
	11.780	276

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

	afschrijvingstermijn	afschrijvingen 2017	boekwaarde 31-12-2017
gebouwen en terreinen	40 jaar	-406	8.718
verbouwingen en installaties	5 jaar	-110	557
tentoonstellingen	10 jaar	-342	1.652
inventaris	5 jaar	-39	155
computerapparatuur	4 jaar	-19	52
merkwaarde en huisstijl	5 jaar	-1	5
		-918	11.138

	cum. aanschafwaarde	cum. afschrijvingen	boekwaarde 31-12-2017
gebouwen en terreinen	12.673	-3.955	8.718
verbouwingen en installaties	1.695	-1.138	557
tentoonstellingen	6.194	-4.542	1.652
inventaris	1.332	-1.177	155
computerapparatuur	491	-439	52
merkwaarde en huisstijl	7	-1	5
	22.392	-11.253	11.138

De investeringen (totaal €276.000) betreffen met name de nieuwe expositie van Ecomare "Waddenstad", restauratie van het Graanpakhuis bij Kaap Skil en van de Oudheidkamer, vervanging van de brandmeldinstallaties bij Ecomare, Kaap Skil en Vuurtoren, uitbreiding van de kassa's op alle locaties met contactloos pinnen en nieuwe vuilnisbakken bij Ecomare.

2. voorraden	31 december 2017	31 december 2016
voorraad consumptieartikelen Ecomare	4	3
winkelvoorraad Ecomare	51	55
voorraad consumptieartikelen Kaap Skil	2	3
winkelvoorraad Kaap Skil	12	11
winkelvoorraad vuurtoren	13	11
totaal voorraden	82	84

Dit betreffen consumptie- en winkelartikelen voor de museumrestaurants en -winkels, noodzakelijk voor de bedrijfsvoering.

3. vorderingen en overlopende activa	31 december 2017	31 december 2016
diverse debiteuren	15	10
subsidie debiteuren	169	162
te vorderen omzetbelasting	22	0
te ontvangen bedragen	33	40
vooruitbetaalde bedragen	93	50
vooruitbetaalde pensioenpremie	20	0
vorderingen op personeel (fietsenplan)	1	5
overige vorderingen	21	21
totaal vorderingen	374	288

Alle vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. Van de post subsidiedebiteuren wordt een bedrag van €21.000 in 2018 ontvangen voor twee in 2017 afgesloten projecten.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

4. liquide middelen	31 december 2017	31 december 2016
kasgelden	30	25
bank- en spaarrekeningen	1.795	1.653
totaal liquide middelen	1.825	1.677

De liquide middelen staan op direct opvraagbare (spaar-)rekeningen bij diverse bankinstellingen.

5. reserves en fondsen

In plaats van over eigen vermogen spreken we in de jaarrekening van Stichting Texels Museum over reserves en fondsen. De reserves en fondsen mogen slechts worden aangewend in overeenstemming met de doelstelling waartoe ze in leven zijn geroepen.

5.a continuïteitsreserve	31 december 2017	31 december 2016
stand per 1 januari	1.416	980
ontrekking/toevoeging	304	436
stand per 31 december	1.720	1.416

De continuïteitsreserve is gevormd als buffer voor risico's die op de korte termijn kunnen optreden, zodat de bedrijfsvoering onbelemmerd voortgang kan vinden. Voor de continuïteitsreserve houdt STM een bovengrens aan van maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie, minus de afschrijvingskosten die kunnen worden uitgesteld en minus de helft van de baten uit entreeopbrengsten, winkels en restaurants, zijnde de redelijkerwijs minimale inkomsten bij voortzetting van de organisatie. De ten doel gestelde continuïteitsreserve per 31 december 201 bedraagt derhalve €3.075.000, waarvan 56% is gerealiseerd per 31 december 2017.

	Lasten 2016	Lasten 2017	Begroting 2018	Gemiddelde 1.5 jr
Totale lasten werkorganisatie	4.816	5.005	5.087	7.454

Vermindering:	Lasten 2016	Lasten 2017	Begroting 2017	Gemiddelde 1.5 jr
Afschrijvingskosten	-899	-940	-1.024	-1.432
	Baten 2016	Baten 2017	Begroting 2017	Gemiddelde 1.5 jr
Helft van de Baten uit Winkels en Restaurants	-302	-302	-305	-455
Helft van de Baten uit Entreeopbrengsten	-1.639	-1.680	-1.666	-2.492

Doelstelling continuïteitsreserve per 31 december 2017 (voor 1,5 jaar)	3.075
Gerealiseerde continuïteitsreserve per 31 december 2017	1.720
	56%

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

5.b bestemmingsreserves

Het volgende overzicht geeft het verloop in het boekjaar van de bestemmingsreserves:

vernieuwing expositie Ecomare	2017	2016
stand per 1 januari	2.527	2.541
toevoeging	21	36
onttrekking	-50	-50
stand per 31 december	2.498	2.527

Deze reserve wordt gevormd voor vernieuwing van het buitenterreinen van Ecomare en de vernieuwing van de verschillende expositiezalen binnen Ecomare. In 2017 is een bedrag van €21.000 toegevoegd uit incidentele giften en nalatenschappen. Jaarlijks wordt een bedrag onttrokken aan de reserve ter dekking van de afschrijvingskosten.

egalisatie onderhoudskosten	2017	2016
stand per 1 januari	511	394
toevoeging	60	117
stand per 31 december	571	511

Deze reserve is gevormd om de sterk schommelende kosten uit het meerjarenonderhoudsplan te egaliseren, zodat de jaarlijkse onderhoudskosten aan de gebouwen en installaties een gelijkmatiger beeld vertonen. In jaren dat er minder onderhoudskosten gemaakt worden (zoals van 2014 tot 2017) wordt het overschot toegevoegd aan deze reserve.

walviszaal	2017	2016
stand per 1 januari	385	440
onttrekking	-55	-55
stand per 31 december	330	385

Eind 2012 is een dode potvis aangespoeld op de Razende Bol met daarin een behoorlijke hoeveelheid grijze amber. Deze grijze amber is verkocht in 2013. Met de opbrengsten is in 2014 een speciale walvistentoonstelling ingericht. Jaarlijks wordt een bedrag onttrokken aan de reserve ter dekking van de afschrijvingskosten van deze tentoonstelling.

financiering activa	2017	2016
stand per 1 januari	557	607
onttrekking	-50	-50
stand per 31 december	507	557

Ten behoeve van de bedrijfsvoering en voor de realisatie van onze doelstelling wordt een reserve financiering van diverse activa aangehouden. Deze reserve is gevormd na de stelselwijziging per 1 januari 2008 uit de investeringsbijdragen uit voorgaande jaren. Jaarlijks wordt een bedrag onttrokken aan de reserve ter dekking van de afschrijving van het gesubsidieerde activum.

vervanging langdurige ziekte	2017	2016
stand per 1 januari	0	0
toevoeging	50	0
onttrekking	-36	0
stand per 31 december	14	

Ten behoeve van de continuïteit bij langdurig ziekteverlof wordt de inhuur van externen mede gefinancierd vanuit deze reserve die in 2017 is ingesteld. In 2017 is hier ook direct gebruik van gemaakt voor €46.000.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

5.c bestemmingsfondsen

In het volgende overzicht staan de bestemmingsfondsen:

fonds 'Ecomare Bankgiroloterij'	2017	2016
Stand per 1 januari	360	420
Onttrekking	-60	-60
stand per 31 december	300	360

De bankgiroloterij heeft €600.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van het buitenterrein/buiententoonstelling. Jaarlijks valt een bedrag vrij ter dekking van de afschrijvingskosten.

fonds 'Gouden Driehoek'	2017	2016
stand per 1 januari	5.066	5.351
onttrekking	-285	-285
stand per 31 december	4.781	5.066

De totale kosten voor het project 'De Gouden Driehoek' bedroegen €7.657.000 en is door een groot aantal subsidiegevers gefinancierd. Vanaf 2012 valt jaarlijks een bedrag vrij waarmee de afschrijvingen op de investeringen in de Gouden Driehoek worden gedekt.

fonds 'VOC maquette'	2017	2016
stand per 1 januari	21	22
onttrekking	-1	-1
stand per 31 december	20	21

In 2008 is een overeenkomst opgesteld tussen de stichting VOC fonds en het Maritiem en Juttersmuseum (tegenwoordig Kaap Skil) waarbij een bedrag van €30.000 beschikbaar is gesteld voor het klein onderhoud aan de VOC-maquette tot 31 december 2031. Vanaf 2009 onttrekken we jaarlijks €1.000 aan dit fonds om het klein onderhoud te bekostigen.

fonds 'Westelijke waddenpoort'	2017	2016
stand per 1 januari	826	869
onttrekking	-43	-43
stand per 31 december	783	826

Dit fonds is gevormd uit bijdragen voor het project 'Westelijke waddenpoort'. Met deze bijdragen zijn aanpassingen aan het buitenterrein bij Ecomare gerealiseerd, een observatorium gebouwd, een educatief pad aangelegd en een warmte-koudeopslag geïnstalleerd. Jaarlijks wordt €43.000 aan dit fonds onttrokken ter dekking van de afschrijvingskosten.

fonds 'Vissen rond Texel'	2017	2016
stand per 1 januari	15	17
onttrekking	-2	-2
stand per 31 december	13	15

Dit fonds is gevormd uit bijdragen voor de tentoonstelling 'Vissen rond Texel' in museum Kaap Skil. Jaarlijks wordt €2.000 onttrokken aan dit fonds ter dekking van de afschrijvingskosten

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

6. voorzieningen	2017	2016
voorziening jubileumuitkeringen	22	25
totaal voorzieningen	22	25

Het betreft een voorziening voor jubileumgratificaties bij 12,5-jarig, 25-jarig en 40-jarige dienstverbanden waarop medewerkers volgens de Museum CAO recht hebben.

7. langlopende schulden	rente	31 december 2017	31 december 2016
stichting pensioenfonds Forbo	5,80%	0	14
stichting pensioenfonds Forbo	5,00%	0	0
Rabobank	4,20%	0	0
ASN bank	5,05%	1.178	1.334
ASN bank	5,16%	32	42
ASN bank (groenfonds)	4,16%	86	112
verstrekkingen boekjaar	-	0	0
totaal ultimo boekjaar		1.296	1.500
aflossingsverplichting leningen volgend jaar		-268	-141
totaal langlopende schulden		1.028	1.359

Beide leningen bij pensioenfonds Forbo zijn in 1991/1992 aangegaan voor de verbouw van het gebouw van Ecomare. In 2010 is een aantal nieuwe langlopende leningen afgesloten voor de financiering van het buitenterrein van Ecomare: € 500.000 bij de Rabobank en € 2.200.000 bij de ASN-bank.

Het restant af te lossen langlopende schulden bedraagt over vijf jaar: €576.000. Het kortlopende deel (korter dan een jaar) van €268.000 is als 'aflossingsverplichting leningen volgend jaar' opgenomen onder de kortlopende schulden. De rentepercentages van de langlopende schulden lopen uiteen van 4,2% tot 5,8%. De gemeente Texel heeft zich garant gesteld voor openstaande schulden tot een bedrag van € 41.000. Als zekerheid voor de hypothecaire lening van de Rabohypotheekbank N.V., oorspronkelijk groot € 320.000, en het rekening-courantkrediet van maximaal € 300.000 van de Coöperatieve Rabobank Noord-Holland Noord U.A. zijn de percelen Heemskerckstraat 11, Barentszstraat 13, Kogerstraat 1 en 3, allen op Texel, met hypotheek bezwaard. Als zekerheid voor een hypothecaire lening van de ASN-bank zijn de gebouwen van Ecomare, Ruijslaan 92, met hypotheek bezwaard. Bij de Rabobank is een kredietfaciliteit aanwezig tot maximaal € 300.000.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x €1.000)

8. kortlopende schulden	31 december 2017	31 december 2016
diverse crediteuren	260	253
te betalen loonheffing	85	0
te betalen pensioenpremies	6	41
saldo verlofdagen medewerkers	64	54
reservering vakantiegeld	94	106
te betalen omzetbelasting	0	1
voortuitontvangen bijdragen	30	77
nog te betalen bedragen	68	103
renteschuld geldleningen	0	1
aflossingsverplichting leningen volgend jaar	268	141
overige schulden	12	5
totaal kortlopende schulden	887	783

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen: voor de grond waarop Ecomare staat en het duinpark is in 1973 een erfpachtcontract met Staatsbosbeheer afgesloten. Dit contract loopt tot 2042. De jaarlijkse te betalen canon bedroeg ultimo 2017 een bedrag van €1.741. Tot wederopzegging wordt het onderhuurcontract met de gemeente Texel voor de vuurtoren jaarlijks verlengd met een jaar. De huur bedraagt €28.037 per twaalf maanden en wordt jaarlijks geïndexeerd. Daarnaast is in 2017 gestart met de restauratie van de Oudheidkamer en het Graanpakhuis bij Kaap Skil. Kortlopende financiële verplichtingen, zijnde inkoop- en investeringsverplichtingen aangegaan in 2017 en te betalen in 2018, staan hieronder gespecificeerd.

	Verplichting per 31 december 2017
Displays werving vrienden	3
Restauratie Graanpakhuis	36
Restauratie Oudheidkamer	24
Tuinaanleg Oudheidkamer	3
Nieuwe website Kaap Skil	10
Voip telefooncentrale	6
Planvorming ver/nieuwbouw Kaap Skil	16
Planvorming ver/nieuwbouw Ecomare	16
totaal niet uit de balans blijvende kortlopende financiële verplichtingen	113

4.3.8 toelichting op de baten en lasten (bedragen x €1.000)

	baten uit eigen fondsenwerving	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
	donaties met tegenprestatie			
1.	donaties particulieren (vriend/adoptant)	270	275	280
4.	bedrijfssponsoring	16	22	9
	donaties zonder tegenprestatie			
2.	anonieme donaties particulieren	11	8	7
3.	incidentele giften particulieren/bedrijven	5	0	27
5.	nalatenschappen	0	0	1
	donaties	303	305	325
	verkoop aan particulieren (met tegenprestatie)			
6.	omzet museumwinkels	425	449	446
7.	kostprijs van deze omzet	-220	-230	-237
8.	bruto winst museumwinkels	205	218	208
9.	omzet museumrestaurants	598	574	588
10.	kostprijs van deze omzet	-199	-189	-192
11.	bruto winst museumrestaurants	399	385	395
	totaal baten uit eigen fondsenwerving	907	908	929

donaties en sponsors

Ecomare ontvangt baten uit eigen fondsenwerving van particulieren, stichtingen en bedrijven. Daarin wordt cf de nieuwe Richtlijn 650 voor de Jaarverslaglegging van fondsenwervende instellingen vanaf 2017 onderscheid gemaakt in donaties met en zonder tegenprestatie.

Donaties met tegenprestatie zijn:

- *vrienden van Ecomare*: donatie van minimaal €15; de tegenprestatie is een vrijkaartje en informatiebladen per mail en post
- *adopteer een zeehond of bruinvis*: de symbolische adoptie van een zeehond uit de vaste groep voor minimaal €48 resp. €72 per jaar; de tegenpresatatie is een vrijkaartje, informatiebladen en een foto van de geadopteerde zeehond of bruinvis
- *adopteer een opvangzeehond*: de exclusieve adoptie voor €2500 van een zeehond die wordt uitgezet; tegenprestatie is onder andere een donateurspas om de zeehond te bezoeken en mee te gaan met uitzetten. Vaak wordt deze vorm van adoptie door bedrijven gedaan, dan wordt het onder bedrijfssponsoring verantwoordt.
- *kosten tegenprestatie*: drukwerk (informatieblad en foto's) kostte €12.208 en is verantwoord onder voorlichtingskosten; in 2017 hebben 1024 vrienden en adoptanten gebruik gemaakt van gratis toegang tot Ecomare, ter waarde van €13.056.

Donaties zonder tegenprestatie zijn:

- anonieme donaties van bezoekers in de zeehondenpot, moneyspinners, en moneypress die bij Ecomare staan
- incidentele giften van particulieren via de website 'doneer' knop of van bezoekers van Ecomare via de kassa
- nalatenschappen

4.3.8 toelichting op de baten en lasten (bedragen x €1.000)

entreegelden

In 2017 waren de bezoekersaantallen boven verwachting en bijna net zo hoog als in 2016, het jaar van "De Jurk" bij Kaap Skil. Ecomare had bijna 5.000 (2%) meer bezoekers dan begroot. De Vuurtoren overtrof wederom het aantal bezoekers met bijna 3.000 (3%). De Oudheidkamer had relatief veel meer bezoekers dan voorgaande jaren (36% tov begroot) mede door gratis toegang voor bezoekers met Museumkaart of een kaartje Kaap Skil, wat de gemiddelde entreeopbrengst verlaagde.

De entreprijzen van Ecomare en Vuurtoren stegen met resp €0,25 en €0,50.

	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
aantal bezoekers Ecomare	269.671	265.000	263.326
aantal bezoekers Kaap Skil	58.940	60.000	69.951
aantal bezoekers Oudheidkamer Den Bu	6.796	5.000	4.800
aantal bezoekers Vuurtoren Texel	112.922	110.000	111.389
totaal	448.329	440.000	449.466

baten uit acties van derden

Onder 'baten uit acties van derden' staan de bijdragen die Stichting Texels Museum van de Bankgiroloterij en van Natuurmonumenten ontvangt.

subsidies van overheden

Jaarlijkse ontvangt STM van de gemeente Texel een subsidie. In 2017 bedroeg deze €280.693.

baten uit beleggingen (rente)

De ontvangen rente op de spaarrekeningen wordt verantwoord onder 'baten beleggingen'.

overige baten

Onder overige baten worden de bijdragen verantwoord die ontvangen zijn van Staatsbosbeheer (€ 32.065) en de huuropbrengsten van de huurwoningen.

4.3.8 toelichting op de baten en lasten (bedragen x €1.000)

wervingskosten	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
kosten eigen fondsenwerving	229	199	216
baten uit eigen fondsenwerving	907	876	929
wervingskosten/baten fondsenwerving	25%	23%	23%

Voor het werven van nieuwe donateurs en het behouden van bestaande donateurs worden wervingskosten gemaakt. De norm van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) bepaalt dat de totale kosten voor fondsenwerving uitgedrukt als percentage van de totale baten uit eigen fondsenwerving in een jaar, bekeken over een periode van drie achtereenvolgende jaren, gemiddeld niet meer mag bedragen dan 25% van de baten uit eigen fondsenwerving.

personeelskosten	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
salarissen en sociale lasten	2.525	2.384	2.423
pensioenlasten	196	202	190
opleiding en ontwikkeling	35	40	24
diverse personeelskosten	79	43	58
reis- en verblijfkosten	7	6	5
totaal personeelskosten	2.842	2.675	2.699

Het gemiddeld aantal werknemers over 2017 bedroeg 55,8 FTE (begroot 54,2 FTE). Over 2016 bedroeg het gemiddelde 54,4 FTE. De personeelskosten stegen behalve deze geringe stijging in de FTE ook door een CAO loonsverhoging van 1,5% en door inleen van externe capaciteit (€36.000) ter vervanging van langdurig zieke medewerkers. Hiervoor is een bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Langdurig zieke medewerkers'.

4.3.9 bezoldiging directie 2017

De Raad van Toezicht van Stichting Texels Museum heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2014 tijdens de benoemingsprocedure voor een nieuwe directeur.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de stichting de CAO van de Museumvereniging.

P.M.H. Nieuwenhuizen

algemeen directeur

dienstverband	P.M.H. Nieuwenhuizen
aard	onbepaald
uren (voltijds werkweek)	36
parttime percentage	100%
periode	1 jan t/m 31 dec 2017

bezoldiging (in euro's)	P.M.H. Nieuwenhuizen
bruto loon	76.041
vakantiegeld	6.108
eindejaarsuitkering	2.395
variabel jaarinkomen	0
totaal jaarinkomen	84.544

SV lasten (werkgeversdeel)	9.972
belastbare vergoedingen/bijtellings	0
pensioenlasten (werkgeversdeel)	10.397
overige beloningen op termijn	0
uitkeringen beëindiging dienstverband	0
vaste reiskostenvergoeding	1.440
vaste onkostenvergoeding	0
variabele reis- en onkostenvergoeding	0
totaal overige lasten en vergoedingen	21.809

totaal bezoldiging directie 2017	106.353
---	----------------

totaal bezoldiging directie 2016	101.570
---	----------------

4.3.10 toelichting lastenverdeling naar bestemming (bedragen x €1.000)

De totale lasten van Stichting Texels Museum zijn verdeeld naar drie bestemmingen: 'doelstelling voorlichting en educatie', 'werving baten' en 'beheer en administratie'. Bij de toerekening van de lasten zijn de 'Aanbeveling kosten-toerekening beheer & administratie' (januari 2008) van de VFI gevolgd.

De kosten van eigen fondsenwerving gedeeld door de baten uit eigen fondsenwerving is in 2017 met 25% conform de norm van 25% die het Centraal Bureau Fondsenwerving hiervoor heeft gesteld. De kosten van beheer en administratie zijn in 2017 8% van de totale lasten, waarmee deze kosten onder de eigen norm van 15% van de totale kosten blijven.

lasten	bestemming					
	voorlichting en educatie	werving baten	beheer en administratie	werkelijk 2017	begroot 2017	werkelijk 2016
publiciteit en communicatie	322	11	17	350	374	350
personeelskosten	2.341	146	355	2.842	2.675	2.699
huisvestingskosten	645	35	19	698	792	635
kantoor- en algemene kosten	127	9	19	155	153	155
rente	70	0	0	70	75	78
afschrijvingskosten	881	28	19	928	945	899
totaal lasten	4.387	229	429	5.044	5.014	4.816

4.4 Overige gegevens

4.4.1 Vaststelling

De Raad van Toezicht van Stichting Texels Museum heeft het jaarverslag en de jaarrekening 2017 vastgesteld op 15 juni 2018.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

4.4.2 Controleverklaring

5. Begroting 2018

	baten	begroot 2018	begroot 2017
1.	baten uit eigen fondsenwerving	911	908
2.	entreegelden	3.331	3.277
3.	activiteiten	181	239
4.	baten uit acties van derden	32	32
5.	subsidies van overheden	283	281
6.	baten uit beleggingen (rente)	5	6
7.	overige baten	57	36
	totaal baten	4.800	4.778

	lasten	begroot 2018	begroot 2017
	<i>besteed aan doelstellingen</i>		
8.	voorlichting en educatie	4.425	4.365
	<i>werving baten</i>		
9.	kosten eigen fondsenwerving	231	229
	<i>beheer en administratie</i>		
10.	kosten beheer en administratie	431	421
	totaal lasten	5.087	5.014

resultaat	-287	-236
------------------	-------------	-------------

	bestemming van het resultaat (toevoegingen + /onttrekkingen -)		
11.	bestemmingsfondsen en -reserves	-496	-496
12.	continuïteitsreserve	209	260
	totaal bestemming resultaat	-287	-236